

VENKOV a jeho rozvoj

Sborník příspěvků z konference

Konference byla pořádána v rámci projektu „Podpora zaměstnanosti na venkově“, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.
Kongresový sál České Zemědělské univerzity, Praha 5.6.2008

Obsah

Úvod 3

Podpora zaměstnanosti na venkově 4

- Mikropůjčky – nový nástroj financování projektů na venkově 4
- Mikropůjčky – nový nástroj financování projektů na venkově / prezentace 6
- Podpora zaměstnanosti na venkově prostřednictvím poskytování mikropůjček a vzdělávání venkovského obyvatelstva / prezentace 18
- Význam mikropôžičiek pre slovenských mikropodnikateľov 23
- Konferencia „Venkov a jeho rozvoj“ / prezentace 26

Metody rozvoje venkova 32

- Klíčové faktory úspěchu místních akčních skupin 32
- Klíčové faktory úspěchu MAS / prezentace 36
- Benchmarking venkova – účinný prostředek pro hodnocení rozvoje mikroregionů 39
- Zkvalitňování managementu rozvoje mikroregionů / prezentace 44
- Rozvoj venkova a jeho klíčové aspekty 51
- Rozvoj venkova a jeho klíčové aspekty / prezentace 56

Výměna zkušeností s obnovou, resp. rozvojem venkova 59

Edice venkov 62

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou.
© Centrum pro komunitní práci

ISBN: 978-80-86902-69-2

Úvod

Tato publikace je sborníkem příspěvků z konference „Venkov a jeho rozvoj“, která se konala dne 5. 6. 2008 v prostorách České zemědělské univerzity v Praze. Hlavním cílem konference bylo představit možné nástroje i metody obnovy, resp. rozvoje venkova a diskutovat zkušenosti s jejich implementací. V rámci konference byly prezentovány nástroje a metody, které mohou mít pozitivní vliv na zaměstnanost na venkově, a tudíž i na jeho větší ekonomickou soběstačnost a udržitelnost. Dalším cílem konference bylo zhodnotit dosavadní zkušenosti s problematikou rozvoje, resp. obnovy venkova společně s aktéry, kteří tuto problematiku řeší přímo v jednotlivých venkovských obcích, mikroregionech či místních akčních skupinách. Z tohoto důvodu byl velký prostor v rámci konference věnován panelové diskusi, kde měli zástupci těchto subjektů možnost se podrobně tématům věnovat.

Konference byla rozdělena do tří bloků. V rámci prvního bloku proběhla prezentace výstupů projektu „Podpora zaměstnanosti na venkově prostřednictvím poskytování mikropůjček a vzdělávání venkovského obyvatelstva“, který realizovalo Centrum pro komunitní práci za podpory EU prostřednictvím iniciativy CIP EQUAL. Druhý blok tvořila prezentace postupů, které umožní efektivně hodnotit dopady metod rozvoje, resp. obnovy venkova na venkovské obce či regiony. Třetí blok byl věnován diskusi a předávání praktických zkušeností místních rozvojových aktérů s problematikou venkovského prostoru.

V rámci tohoto sborníku jsou publikovány prezentace, které měli možnost účastníci konference vyslechnout. Ke každé z těchto prezentací je zpracována anotace, která umožní čtenáři, který se konference neúčastnil, zorientovat se v problematice daného tématu. Poslední část sborníku je věnována výstupům z jednotlivých diskusních panelů tak, jak je zaznamenali jejich moderátoři.

Věřím, že tato publikace bude zdrojem inspirace pro zástupce státní správy, krajské i obecní samosprávy, manažery mikroregionů či místních akčních skupin i dalších organizací, jejichž posláním je rozvoj či obnova venkovských oblastí v České republice.

Tomáš Svoboda

koordinátor projektu

„Podpora zaměstnanosti na venkově“

PODPORA ZAMĚSTNANOSTI NA VENKOVĚ

Mikropůjčky – nový nástroj financování projektů na venkově

Mgr. Tomáš Svoboda, CPKP západní Čechy

Venkovský prostor patří z hlediska zaměstnanosti dlouhodobě k nejproblematičtějším oblastem v České republice. Po útlumu zemědělství se zatím ve venkovském prostoru nenašly adekvátní kapacity, které by zastavily migraci obyvatel z venkova za prací do měst a vytvořily oborově pestrou a dlouhodobě udržitelnou nabídku zaměstnání.

Centrum pro komunitní práci je organizace, která dlouhodobě působí v rámci venkovských regionů v ČR a jejímž cílem je ve spolupráci s krajskou a obecní samosprávou, neziskovými organizacemi a podnikatelskými subjekty dlouhodobý a svébytný rozvoj a obnova venkovských oblastí. Vzdělání, zaměstnanost a udržení lidí na venkově je hlavním předpokladem dalšího rozvoje venkovských oblastí. Z této premisy vychází projekt "Podpora zaměstnanosti ve venkovských oblastech prostřednictvím poskytování mikropůjček a vzdělávání venkovského obyvatelstva", který probíhá od září 2005 do června 2008 a je podpořen finančními prostředky EU v rámci Programu iniciativy Společenství EQUAL.

Co chceme?

Cílem tohoto projektu je vytvořit nové systémové řešení, které přispěje ke snížení nezaměstnanosti na venkově. Projekt je rozdělen na dvě části, jejichž realizace naplní cíl projektu.

Mikropůjčky pro malé a střední podnikatele

Cílem první části projektu je vytvořit úvěrové schéma pro drobné a střední podnikatele, kteří působí ve venkovském prostoru. Úvěrové schéma je vytvářeno na základě analýzy, která mapuje veřejná úvěrová schémata pro drobné a střední podnikatele v České republice i v zahraničí. V České republice jsme se zaměřili na analýzu nejvýznamnějších úvěrových produktů, které jsou financovány z finančních prostředků státního rozpočtu a Strukturálních fondů EU.

V rámci analýzy zahraničních veřejných úvěrových schémat jsme se zaměřili na destinace, které mají podobný ekonomický i politický vývoj jako Česká republika – Polsko a Slovensko. V těchto zemích byla analyzována úspěšná veřejná úvěrová schémata, která spravují Vidiecká organizácia pre komunitne aktivity (VOKA – Slovensko) a Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa (FDPA – Polsko).

Provedenou analýzou bylo zjištěno, že v České republice chybí úvěrový produkt, v rámci kterého by se nejen poskytovaly prostředky pro drobné a střední podnikání, ale byla zajištěna i ucelená forma vzdělávání a poradenství, což pomůže podnikatelům v začátku i v průběhu jejich činnosti. Tento fakt řeší již dříve avizovaná druhá část projektu.

Vzdělání a poradenství pro nezaměstnané a začínající podnikatele

Cílem druhé části projektu je vytvořit metodiku vzdělávání začínajících podnikatelů a metodiku vzdělávání nezaměstnaných, která je zaměřena na orientaci v regionální nabídce služeb z oblasti podpory zaměstnanosti. Proces vytváření těchto metodik je založen na principu zezdola nahoru. Co to znamená? Naším cílem je nejprve zjistit prostřednictvím výzkumu, který byl realizován na modelovém území okresu Přerov, požadavky a potřeby začínajících i činných podnikatelů v ČR v rámci problematiky vzdělávání a poradenství, a následně zmapovat nabídku v rámci vzdělávání, kterou poskytují státní, nestátní i soukromé instituce a organizace. Na základě těchto informací bude sestavena metodika vzdělávání pro podnikatele a metodika vzdělávání nezaměstnaných v oblasti regionální nabídky služeb v rámci podpory nezaměstnanosti.

Konečným výstupem z výše uvedených aktivit je vytvořené úvěrové schéma pro drobné a střední podnikatele, které je navázáno na vzdělávací modul, který bude uzpůsoben podle regionálních či geografických požadavků. Důraz bude kladen na komunitní rozměr celého schématu, v němž by organizace vzdělávání a poradenství vycházela z důkladných znalostí místních (regionálních) podmínek. Zároveň je však ambicí realizátorů projektu, vedle komunitního rozměru, zajistit velmi profesionální správu celého úvěrového schématu.

Závěr

Obyvatelé venkova tvoří velmi podstatnou část české společnosti. Venkovský prostor si do současnosti zachoval svůj svébytný ráz a tradice. Jak už bylo na začátku tohoto textu zmíněno, venkov hledá v současnosti možnosti pro alespoň částečnou ekonomickou nezávislost na městech a průmyslových centrech. V souvislosti s tímto je nutné hledat alternativu za zaniklé pracovní příležitosti, které poskytovalo obyvatelům venkova zemědělství. Náš projekt chce k tomuto hledání přispět prostřednictvím podpory venkovských podnikatelů, ulehčit jim pozici při získávání úvěrů a pomoci jim zorientovat se v nabídkách vzdělávání a poradenství. Věříme, že i díky realizaci tohoto projektu se zjednoduší nelehká situace podnikatelů na venkově a zvýší se zde nabídka pracovních míst, která umožní obyvatelům venkova pracovat v místě bydliště a přestat dojíždět za prací do města.

Mikropůjčky – nový nástroj financování projektů na venkově

Mgr. Tomáš Svoboda, CpKP západní Čechy

Cíle a výstupy projektu

- Mikropůjčkové úvěrové schéma pro začínající podnikatele, které je nabídnuto veřejným subjektům;
- systém vzdělávání pro nezaměstnané na venkově, který by měl obsahovat následující komponenty:
 - vzdělávání potenciálních budoucích podnikatelů,
 - přehled pro nezaměstnané, který jim umožní se zorientovat v nabídce služeb v oblasti podpory zaměstnanosti.

Zdroje pro tvorbu mikropůjčkového schématu

- Analýza podpory podnikání v ČR;
- zkušenosti ze zahraničí.

PREZENTACE

esf

Analýza podpory podnikání v České Republice

- Vzhledem k předmětu projektu byly v rámci analýzy ponechány stranou následující produkty:
 - všechny existující programy poskytující podnikatelům výhradně dotace (ne vratné dary),
 - úvěrové programy, které svým geografickým zaměřením neodpovídají definici venkova (např. TRH, který je dostupný pouze pro podniky na území Hl. m. Praha),
 - úvěrové programy, které velikostí poskytovaných úvěrů neodpovídají konceptu mikropůjček (např. některé části programu KREDIT, úvěrová část programu INOVACE, PROGRESS).
- Českomoravská záruční a rozvojová banka (programy START a KREDIT financované z OPMP);
- rámcové informace o produktech komerčních bank;
- analýza podmínek pro poskytování úvěrů (viz níže typický žadatel programu START):
 - samostatně výdělečná osoba – samoživitel bez zaměstnanců,
 - začínající podnikatel ve městě nad 80 tis. obyvatel, a to v oblasti služeb (především obchod, nebo ubytování/stravování), případně v materiálově a technologicky poměrně nenáročném výrobě,
 - žádající o částku o málo vyšší než 400 tis. Kč s dobou splatnosti 6 let a s odkladem splátek 6 – 12 měsíců.
- Struktura příjemců úvěru podle OKEČ:
 - obchodní činnost (33%),
 - ubytovací služby (22%),
 - služby pro obyvatelstvo (7%),
 - průmyslová výroba – kovozpracující (6%),
 - stavebnictví (5%).
- Struktura příjemců úvěru podle regionálního rozdělení podpory:
 - regionální ekonomika je v centralizovaných krajích (viz Plzeňský kraj) soustředěna především do regionálních center;
 - pokud není v kraji tak dominantní centrum a v regionu existuje dostatek

životaschopných sídel nižšího řádu (viz Zlínský kraj), jsou podmínky venkovských regionů sice slabší, ale nikoliv tak drasticky nerovnocenné jako v případě krajů s ekonomicky silným centrem a roztržitou sídelní strukturou v jeho okolí;

- podniky existující ve venkovském prostoru mají obecně horší přístup k informacím, a tedy i k veřejné podpoře podnikání, potřebují proto dodatečnou podporu na rozdíl od podniků zakládaných v krajských městech.

Analýza podpory podnikání v ČR – klíčové teze

- Více zmírnit úvěrové podmínky pro existující podnikatele na venkově než je tomu u stávajících programů ČMZRB;
- významně posílit propagaci a cílený marketing poskytované podpory směrem k podnikatelům působícím ve venkovských regionech;
- doplnit úvěrové programy o poradenství a nefinanční asistenci poskytované zdarma nebo za zvýhodněnou cenu příjemcům podpory jako doplněk samotného úvěrového programu. Poskytované poradenství může zásadně ovlivnit schopnost podnikatelů na venkově využívat tyto podpůrné programy a působit jako výrazný stimul místní ekonomiky v oblastech, které jsou oproti regionálním centrům znevýhodněny.

Analýza zkušeností ze zahraničí

- Vidiecka organizácia pre komunitní aktivity (VOKA – Slovensko);
- Nadace rozvoje polského rolnictva (Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa – FDPA).

Analýza zkušeností ze zahraničí – Slovensko

- Celkové portfolio v roce 2005 bylo 4 mil. Sk;
- počet klientů méně než 100;
- oblast působnosti: Banskobystrický kraj;
- klienti VOKA podle zkušenosti s podnikáním:
 - nezaměstnaní začínající podnikat (46%),
 - podnikající méně než rok (36%),
 - zaměstnaní začínající podnikat (14%),
 - podnikatel více než rok, začínající podnikat v jiné oblasti (4%).
- Klienti VOKA podle OKEČ:
 - obchodní činnost (36%),
 - služby pro obyvatelstvo (20%),
 - stavební výroba, doprava včetně služeb, IT (8%),
 - ubytování a stravování, průmyslová výroba – textilní a oděvní, průmyslová výroba – dřevozpracující (4%),
 - ostatní podnikání (8%).
- Minimální velikost úvěru je 40 tis. Sk a maximální výše 100 tis. Sk, mikropůjčková komise však může rozhodnout o přidělení i nižšího úvěru, pokud to žadatel vyžaduje;
- cílem schématu je spíše podpora komunity – uvádění příkladů dobré praxe;
- kladen důraz na práci s klientem (nefinanční asistence);
- kanceláře tzv. kariérních poradců (pro práci s nezaměstnanými):
 - absolvují vzdělávací program VOKA, (akreditovaný ministerstvem školství) – obdoba českých „Základů podnikání“;
 - je jim nabídnuta půjčka,
 - mohou čerpat z fondu na speciální vzdělávání – VOKA pouze financuje účast klienta na vzdělávacím programu (max. 10 tis. Sk), pokud má vazbu na předmět jeho podnikání nebo je požadovaný kurz jinak odůvodněn (obvykle není financována např. jazyková výuka nebo autoškola),
 - poskytuje zdarma poradenství – forma tutoringu, kdy má klient, začínající podnikatel, již vytvořené vazby ke kariérnímu poradci a je ochoten i nadále spolupracovat a nechat si poskytovat asistenci do počátku vlastního podnikání.

Analýza zkušeností ze zahraničí – Polsko

- FDPA je nezisková organizace a realizuje svůj mikropůjčkový program od roku 1993:
 - podnikatelé v obcích pod 20 tisíc obyvatel,
 - objem portfolio je 25 mil. Zl a 1 785 aktivních půjček (10. 1. 2006),
 - trvalý kontakt klienta s úvěrovým pracovníkem:
 - asistence při zpracování žádosti (hlavně cash-flow projektu),
 - před zpracováním žádosti navštíví žadatele v místě jeho (plánovaného) podnikání.
- Podmínky pro předložení žádosti:
 - žádost – cca 5 stran textu – především popis podnikatelského záměru a identifikace žadatele,
 - cash-flow projektu zpracovaného úvěrovým pracovníkem,
 - písemné stanovisko (doporučení) úvěrového pracovníka.
- Celostátní působnost – šest místních kanceláří;
- FDPA je jednou ze 75 organizací poskytujících půjčky v podobném režimu;
- nefinanční asistence (částečně nahrazuje činnost Úřadů práce):
 - vzdělávací programy/kurzy – rekvalifikace podle situace na trhu práce, základní vzdělávací kurzy pro začínající podnikatele, další specializované kurzy (problematika DPH, daně pro podnikatele, cizí jazyky, IT, ale i třeba truhlář apod.). FDPA primárně kurzy neorganizuje, ani není vzdělávací institucí, má vytvořené portfolio spolupracujících vzdělávacích organizací a svým klientům – klientům mikropůjčkového schématu (ale i dalším nezaměstnaným) – financuje absolvování vzdělávacích aktivit dle aktuální nabídky. Každoročně provádí analýzu pracovního trhu a tomu přizpůsobuje nabídku vzdělávacích programů ve svém portfolio,
 - tzv. „on job training“ – financuje zaměstnavatelům náklady spojené s prací na zkoušku pro nezaměstnané (až 3 měsíce), aby se mohli prokázat určitou praxí, nebo byli přímo u zkušební firmy zaměstnáni.

Zdroje pro tvorbu mikropůjčkového schématu – shrnutí

- V navštívených sousedních státech neexistuje instituce podobná ČMZRB, která by se plošně v rámci celého státu a zároveň dlouhodobě a systematicky zabývala poskytováním úvěrů malým a středním podnikatelům za využití veřejných zdrojů (státních, strukturálních fondů EU) jako nástroj podpory podnikání; soukromé, nekomerční iniciativy typu VOKA nebo FDPA, které nejsou v podmínkách ČR tolik obvyklé;
- výše dosud poskytovaných úvěrů poskytovaných VOKA nebo FDPA je v porovnání s ČR poměrně malý (a to i vzhledem k velikosti obvyklých příjemců) – je způsobeno malým objemem úvěrového portfolia, které je v jejich případě komplikovaně tvořeno za využití řady odlišných zdrojů;
- ČMZRB není institucionálně zainteresována na poskytování doprovodných služeb, i když některé z nich (částečně) financuje;
- ČMZRB zatím neumí odlišit regionální specifika a přizpůsobovat podmínky svých úvěrových programů regionálním podmínkám tak, jak to mohou dělat organizace navštívené na Slovensku a v Polsku (především co se týče typu poskytované nefinanční asistence, ale i např. regionální odlišení typů podporovaných OKEČ nebo jinak nastavené regionální podmínky).

Zdroje pro tvorbu mikropůjčkového schématu – klíčové teze

- Existuje mezera na trhu pro organizaci/instituci, která se bude regionálně zabývat podporou podnikání ve znevýhodněných oblastech, především prostřednictvím těsného propojení půjčkového mechanismu se vzděláváním a poradenské asistence poskytované příjemcům podpory;
- nabízí se řešení ve vytvoření malých regionálních úvěrových schémat, které budou poměrně úzce geograficky (nebo oborově) zaměřeny a budou mít těsnou vazbu na poskytovanou asistenci;
- přístup kombinující:
 - komunitní rozměr: intenzivní práci v terénu, kdy bude vytvořena síť místních kariérních poradců (úvěrových agentů) s důkladnou znalostí místních podmínek, kteří budou přímo organizovat/poskytovat poradenskou asistenci a školení příjemcům podpory,
 - bankovní rozměr: profesionální řízení úvěrového fondu včetně zajištění (ve svém souhrnu velmi podobné výše popsanému polskému modelu).

Podklady pro tvorbu systému podpory zaměstnanosti ve venkovských oblastech ČR

- Analýza podpory podnikání v ČR;
- analýza zahraničních zkušeností (Polsko, Slovensko);
- výzkum stavu drobného a středního podnikání na venkově;
- ekonomická a právní analýza navrženého systému.

Zdroje pro tvorbu systému podpory zaměstnanosti ve venkovských oblastech

- Mikropůjčkové úvěrové schéma pro začínající podnikatele, které je nabídnuto veřejným subjektům;
- systém vzdělávání pro nezaměstnané na venkově, který by měl obsahovat následující komponenty:
 - vzdělávání potenciálních budoucích podnikatelů,
 - přehled pro nezaměstnané, který jim umožní se zorientovat v nabídce služeb v oblasti podpory zaměstnanosti.

Mikropůjčkové schéma – podmínky pro poskytování úvěru

- Pro začínající podnikatele:
 - výše úvěru 50 – 500 tis. Kč s možností schválení mimořádné výše půjčky až 1 mil. Kč,
 - půjčka je poskytována bezúročně,
 - půjčka je poskytována na 5 let s možností odkladu splátek až na 12 měsíců od data podpisu smlouvy a 6 měsíců od ukončení čerpání úvěru,
 - úvěr lze čerpat nejdéle do 9 měsíců ode dne podpisu smlouvy.
Splátky jistiny probíhají čtvrtletně srážkami (inkasem) z běžného účtu dlužníka, dlužník je povinen zajistit na příslušném účtu vždy dostatek prostředků, aby bylo možné srážku provést, termíny a výše splátek jsou fixně stanoveny smlouvou o poskytnutí úvěru. Dlužník je povinen zřídit běžný účet u některé z bank, se kterou bude mít poskytovatel úvěru podepsanou smlouvu o spolupráci.
- Pro existující podnikatele:
 - výše úvěru 50 tis. – 1 mil. Kč s možností schválení mimořádné výše půjčky až 4 mil. Kč,
 - fixní úrok ve výši 3%,
 - půjčka poskytována na 5 let s možností odkladu splátek jistiny a úroků až na 12 měsíců od data podpisu smlouvy a 6 měsíců od ukončení čerpání úvěru,
 - úvěr lze čerpat nejdéle do 9 měsíců ode dne podpisu smlouvy.
Splátky jistiny i úroků probíhají čtvrtletně srážkami (inkasem) z běžného účtu dlužníka, dlužník je povinen zajistit na příslušném účtu vždy dostatek prostředků, aby bylo možné srážku provést, termíny a výše splátek jsou fixně stanoveny smlouvou o poskytnutí úvěru. Dlužník je povinen zřídit běžný účet u některé z bank, se kterou bude mít poskytovatel úvěru podepsanou smlouvu o spolupráci.

Uznatelné náklady pro oba typy úvěrů

- Pořízení hmotného investičního majetku;
- pořízení nehmotného investičního majetku;
- provozní náklady – do 50% celkových nákladů projektu.

Další podmínky pro poskytování úvěru

- Uznatelné náklady budou přesně specifikovány po schválení Nařízení Evropské komise k uznatelným nákladům SF EU pro období 2007 – 2013. Zatím je v platnosti směrnice č. 448/2004 (EC), kterou se stanoví prováděcí pravidla týkající se způsobilosti výdajů na činnosti spolufinancované strukturálními fondy;
- úvěr je zajištěn blanco-směnkou avalovanou nejméně jednou další fyzickou osobou (dalším společníkem, pokud je žadatelem právnická osoba se dvěma a více společníky; jinou fyzickou osobou v ostatních případech).

Poskytovaná nefinanční asistence

- Absolvování kurzu „Základy podnikání“ od poskytovatele akreditovaného MŠMT nebo kurzu „Podnikání na venkově“, který byl vyvinut a akreditován v rámci projektu „Podpora zaměstnanosti na venkově“;
- bezplatné poradenství v rozsahu 15 hodin na jeden poskytnutý úvěr:
 - daně a účetnictví (DPH, daň z příjmu, zákon o účetnictví, povinné odvody zaměstnavatelů apod.),
 - finanční řízení podniku, externí financování podniku a provozu, investiční plánování,
 - projektové řízení, strategické plánování,
 - marketing a reklama vzhledem k poskytovanému produktu.

Variety financování mikropůjčkového schématu

- Úvěrový fond založený krajem a financovaný z krajského rozpočtu;
- úvěrový fond financovaný v rámci některého operačního programu ze zdrojů ERDF/EAFRD a spravovaný profesionální externí společností (např. bankou, úvěrovou organizací, regionální/místní rozvojovou agenturou, neziskovou organizací);
- úvěrový fond působící na místní úrovni.

Úvěrový fond založený krajem a financovaný z krajského rozpočtu

- Zaměřený na různé druhy provozních úvěrů (nesmí se překrývat s OPPI);
- široké spektrum podnikatelských oblastí z důrazem na místní specifika;
- účinná pomoc místním regionům s vysokou nezaměstnaností;
- díky nákladům na nefinanční asistenci nebude fond samofinancovatelný;
- konečná velikost portfolia 100 – 200 mil. Kč (např. 20 mil. v rámci jednoho rozpočtového roku po dobu pěti let).

Úvěrový fond financovaný v rámci některého operačního programu ze zdrojů ERDF/EAFRD a spravovaný profesionální externí společností

- Vyšší objem finančních prostředků;
- nefinanční asistence a náklady na správu schématu budou financovány z technické asistence daného programu (ROP, OPPI, PRV – jejich variace v období 2014 – 2020);
- schéma bude určeno na pokrytí investičních nákladů rozjezdu malých a středních podniků;
- celokrajské/celostátní schéma s regionálními korekcemi;
- řízení schématu bude podléhat podmínkám daného programu.

Úvěrový fond působící na místní úrovni

- Založen a spravován MAS, regionální pobočkou SPOV, DSO;
- lokální charakter;
- financování projektů, na které se špatně získávají prostředky v rámci CAP a nejsou způsobilé pro financování ze SF EU;
- udržení místních podniků a specifických výrobních a kulturních tradic;
- fond může pružně reagovat na potřeby místních podnikatelů, což bude vyvažovat jeho nevelký objem.

Podpora zaměstnanosti na venkově prostřednictvím poskytování mikropůjček a vzdělávání venkovského obyvatelstva

*Pavla Šiková
Kateřina Nesrstová, CpKP střední Morava*

PREZENTACE

esf

Popis projektu

Nezaměstnanost v ČR je chápána jako zásadní sociálně ekonomický problém. Cílem projektu proto bylo zaměřit se na rizikové skupiny ohrožené nezaměstnaností ve specifickém prostředí – na venkově.

Důvody zaměření projektu na venkov

- Špatná dopravní dostupnost do měst za zaměstnáním nebo na rekvalifikační kurzy;
- nedostatek pracovních příležitostí v místě bydliště a s tím spojená nízká motivace k hledání stálého zaměstnání.

Cíle projektu

- Zvýšit možnosti zaměstnatelnosti venkovského obyvatelstva formou podpory podnikání navazující na vzdělávací aktivity pro začínající podnikatele;
- pomoci venkovským nezaměstnaným zorientovat se v možnostech, které nabízejí státní i nestátní organizace, podporující zvyšování zaměstnanosti;
- nabídnout organizacím, které se zabývají podporou nezaměstnaných nástroj či metodiku pro práci se začínajícími podnikateli na venkově.

Partneři projektu v ČR

- Projekt je v rámci ČR rozmístěn ve 2 regionech;
- participující subjekty na projektu:
 - Západní Čechy – zpracování systému mikropůjček,
 - CpKP západní Čechy,
 - Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s,
 - Střední Morava – zpracování a pilotní ověření části vzdělávání,
 - CpKP střední Morava,
 - Mikroregion Moštěnka,
 - Úřad práce Přerov,
 - Hospodářská komora okresu Přerov.

Zahraniční partneři projektu

- Španělsko - MIK–Javier Finez – Mondragon Innovation & Knowledge, Baskicko
- Švédsko – Coompanion – Par Olofsson

Ve spolupráci se zahraničními partnery snaha o přenos zkušeností např. nových forem podnikání – v současné době je zpracována studie na přenos BECs (zaměstnanecko-podnikatelská družstva).

Zrealizované výstupy

- Dotazníkové šetření mezi nezaměstnanými v mikroregionu Moštěnka:
 - "Které subjektivní překážky brání nezaměstnaným na venkově najít si trvalé zaměstnání?",
 - zjištěné překážky:
 - málo pracovních příležitostí pro určité skupiny nezaměstnaných,
 - nedostatečná podnikatelská aktivita v regionu,
 - dojíždění do zaměstnání,
 - nedostatečná kvalifikace nezaměstnaných;
 - metodika pro systém vzdělávání v oblasti zorientování se v regionální nabídce služeb z oblasti podpory zaměstnanosti,
 - pomoc nezaměstnaným zorientovat se v regionální nabídce služeb z oblasti podpory zaměstnanosti a služeb vzdělávání pro nezaměstnané s cílem zvýšit jejich uplatnitelnost na trhu práce.
- Metodika pro systém vzdělávání v oblasti zorientování se v regionální nabídce služeb z oblasti podpory zaměstnanosti.

Metodika obsahuje:

 - základní pojmy,
 - právní úprava podpory zaměstnanosti,
 - instituce zaměřené na podporu zaměstnanosti,
 - ÚP – Důležité odbory ve struktuře ÚP,
 - agentury práce/personální agentury,
 - ostatní subjekty poskytující služby v oblasti podpory zaměstnanosti,
 - další možnosti orientace v regionální nabídce služeb,
 - opatření podpory zaměstnanosti.

- Metodika na podporu začínajících podnikatelů na venkově:
 - základní informační zdroj začínajícím podnikatelům a dalším zájemcům, kteří působí na poli rozvoje venkova,
 - podklad pro školící materiál pro začínající podnikatele „Základy podnikání“,
 - metodika je zaměřena pouze na část informační, vzdělávací – poskytuje začínajícím podnikatelům základní orientaci ve specifikách podnikání ve venkovském prostoru, systému podpor finančních i nefinančních a především orientaci v nabídce poradenských agentur, které pracují se začínajícími podnikateli.
- Pilotní školení a jeho vyhodnocení:
 - pilotní ověřování školícího programu prostřednictvím kurzu „Vstup nezaměstnaných do podnikání“, který probíhal v Mikroregionu Moštěnka ve dnech 13. – 29. 6. 2006,
 - cílem bylo zjistit postřehy účastníků z absolvování kurzu, zjistit které informace jsou pro ně důležité, či naopak nepodstatné. Výsledky byly následně použity k dalšímu zdokonalování obsahu kurzu, který je určen pro zájemce z řad zájemců o podnikání.
- Mezinárodní setkání v ČR 28. – 29.6.2007:
 - návštěva regionu Horní Pomoraví,
 - exkurze na ekologické farmě,
 - exkurze u výrobce biopotravin PRO-BIO Staré Město,
 - exkurze pivovar Hanušovice;
 - návštěva mikroregionu Moštěnka,
 - jednání u partnerů projektu – Úřad práce Přerov,
 - jednání u partnerů projektu – Hospodářská komora Přerov,
 - exkurze u místního podnikatele – cukrárna,
 - představení zámku v Dřevohosticích – budoucí školící regionální centrum.

- Kurz pro začínající podnikatele – „Základy podnikání“:
 - školící středisko (zámek) v Dřevohosticích, říjen – listopad 2007,
 - obsah kurzu sestaven na základě ověřeného pilotního školícího programu,
 - informace o legislativních, finančních a organizačních podmínkách upravujících vstup zájemců do sféry podnikání. Dále měli zpracovat vlastní podnikatelský záměr, naučit se získávat potřebný kapitál a vědět, jak eliminovat rizika spojená s podnikáním,
 - v současné době se tento kurz bude akreditovat.
- Školící středisko venkova Dřevohostice – zpracování studie proveditelnosti:
 - cílem je zvýšit ekonomickou a společenskou aktivitu obyvatel mikroregionu k zajištění pracovního a společenského uplatnění na základě zvyšování jejich znalostí a dovedností, vč. vzdělávání seniorů a mladých matek,
 - vnitřními úpravami vzniknou dva přednáškové sály, počítačová učebna, knihovna s kanceláří knihovníka a studovnou, klubovní místnost kuchyňka, místnost přednášejícího, úklid, dělené WC pro muže, ženy a tělesně postižené,
 - kurzy, semináře, konference, kulturní akce.

Význam mikropôžičiek pre slovenských mikropodnikateľov | *Mgr. Emília Jániová Lopušníková, VOKA*

Trh s mikropôžičkami v SR nie je zatiaľ dostatočne rozvinutý. Hoci mikropôžičky podnikateľom ponúka viacero inštitúcií, na trhu stále existuje medzera v tejto oblasti. Pre mikropodnikateľov a nezamestnaných, ktorí majú záujem začať podnikateľskú činnosť, sú tieto mikroúvery iba veľmi ťažko dostupné. Dôvodov je viac.

- Mikropôžičkové inštitúcie nedisponujú dostatočnými zdrojmi,
- začínajúci mikropodnikatelia, najmä z radov nezamestnaných, predstavujú z pohľadu poskytovateľov mikropôžičiek najrizikovejšiu skupinu žiadateľov,
- keďže výška poskytovaných zdrojov sa pohybuje od 50 do 800 tisíc Sk, žiadatelia o mikropôžičky do 100 tisíc Sk sú menej zaujímaví ako žiadatelia o vyššie pôžičky,
- začínajúci podnikatelia často nie sú schopní predložiť podnikateľský plán na požadovanej úrovni a nemajú financie na jeho vypracovanie profesionálom,
- finančná časť podnikateľského plánu často jednoznačne nepreukazuje požadovanú dobu návratnosti mikropôžičky,
- začínajúci podnikatelia nemajú dostatočné prostriedky na kvalitné poradenstvo a podobne.

Uvedené nedostatky drobných podnikateľov však nemusia znamenať, že títo nebudú schopní úspešne realizovať svoje podnikateľské zámery. Potrebujú iba vhodné vedenie a pomoc pri ich podnikateľskej činnosti a osvojenie si základných poznatkov o fungovaní na trhu, ktoré nie sú po období centrálne plánovanej ekonomiky samozrejmosťou. V roku 1999 začalo poskytovať mikropôžičky aj OZ VOKA. VOKA sa zamerala na malých podnikateľov na vidieku. V SR je jedinou organizáciou s takýmto zameraním mikropôžičiek. Počas nasledujúcich piatich rokov umožnila rozšíriť podnikanie, prípadne začať podnikáť, viac ako 150 podnikateľom a získala mnoho skúseností v tejto oblasti. Najväčšími rizikami pri poskytovaní úverov začínajúcim podnikateľom sú nielen ich nedostatočné znalosti v legislatívnej oblasti, o daňových povinnostiach, systéme odvodov a podobne, ale aj nedostatočne premyslená stratégia ich vlastnej podnikateľskej činnosti. Začínajúci, ale aj niekoľko rokov etablovaní podnikatelia majú stále problémy s reálnym zhodnotením vlastných schopností, možností a trhového potenciálu. Existujú bez akejkoľvek stratégie či uvedomenia si vlastnej cieľovej skupiny zákazníkov.

Poradenstvo a mikropôžičky riešia do veľkej miery bariéry, s ktorými sa stretávajú začínajúci podnikatelia i tí, ktorí síce majú potenciál začať podnikáť, ale nevedia sa pre podnikanie samostatne rozhodnúť či odhodlať. Najväčším prínosom pre týchto záujemcov sa ukazuje v nasledovnom.

- Poukázať na možnosť začať podnikáť, a tak nájsť uplatnenie pre nezamestnaných,
- zorientovať začínajúcich, či potenciálnych podnikateľov v predmetnej legislatíve, odvodových povinnostiach, ekonomických i marketingových aspektoch podnikania,
- pomoc ujasniť si základnú stratégiu a odpovedať na otázky typu:
 - kto je mojim zákazníkom?
 - na koho sa budem orientovať svojou podnikateľskou činnosťou?
 - aký reálny mesačný príjem môžem dosiahnuť vlastnou podnikateľskou činnosťou?
 - koľko zákazníkov by som mohol osloviť svojou ponukou?
 - aký objem dopytu pripadne na mňa?
- získanie nových podnikateľských skúseností a vedomostí,
- pomocná ruka vo forme poradenstva v ďalšej podnikateľskej činnosti,
- finančné zdroje umožňujúce začať alebo rozšíriť vlastnú podnikateľskú činnosť,
- rozvoj ponuky služieb na vidieku,
- vytvorenie nových pracovných príležitostí.

Mnohí z potenciálnych klientov majú napriek nedostatku finančných prostriedkov a uvedomovaniu si významu investícií obavu z pôžičky, čo súvisí s národnými špecifikami SR a averziou voči požíčaniu si peňazí. Dôležité je aj poradenstvo týkajúce sa zdôvodnenia významu a prínosov mikropôžičiek. Postupne podnikatelia zisťujú, že premyslená a racionálna investícia zvyšuje rentabilitu podnikateľskej činnosti. Zaznamenali sme aj prípady, kedy sa klienti na začiatku obávali vyššej mikropôžičky a po jej vyčerpaní žiadali opätovne. V týchto prípadoch sme im pomohli získať prostriedky z iných zdrojov, nakoľko opätovné čerpanie prostriedkov jedným klientom nie je v rámci našej organizácie možné pred splatením pôžičky. Najčastejšie majú žiadatelia záujem o vyššie pôžičky, žiadajú o maximálnu možnú čiastku. V budúcnosti bude treba tento fakt zohľadniť pri nastavovaní programu určeného začínajúcim podnikateľom.

Realizáciou projektu sme odhalili nevyhnutnosť individuálneho prístupu ku klientom z rôznych regiónov i z rôznych skupín žiadateľov. Začínajúci podnikatelia z radov nezamestnaných potrebujú viac priestoru pre osvojenie si vedomostí i dlhšie časové obdobie na rozhodnutie začať podnikáť. Časová následnosť kurzov a podania žiadosti o mikropôžičku je pomalšia ako v prípade začínajúcich podnikateľov z radov zamestnancov a už etablovaných podnikateľov. Kurzy pre etablovaných podnikateľov by mali byť kratšie a v menej početných skupinách ako je tomu v prípade nezamestnaných. Prínosom pre klientov by tiež bola dodatočná výmena skúseností, napríklad na workshopoch konajúcich sa po určitej dobe od začatia podnikania. O úspešnosti a efektívnosti projektu svedčia početné podakovania zo strany účastníkov projektu, ktoré sú ochotní prezentovať aj v médiách.

Konferencia „Venkov a jeho rozvoj“

Mgr. Emília Lopusníková
5.6.2008, Praha
VOKA, Banská Bystrica, Slovensko

PREZENTACE

esf

Mikropôžičkový program je zameraný na rozvoj vidieka

Mikropôžičkový program (MPP) funguje od roku 1999. Pôvodným cieľom programu bolo vytvoriť podmienky na rozvoj podnikania na vidieku sprístupnením iniciačného kapitálu a podporovaním spolupráce medzi podnikajúcimi občanmi v rámci komún. V rámci programu mali vidiecki podnikatelia možnosť získať skupinové mikropôžičky, za ktoré si navzájom ručili členovia skupiny. V roku 2005 prešiel program viacerými zmenami, jeho pôvodný cieľ (napomáhať rozvoju vidieka) však zostal zachovaný. Nastalo rozšírenie cieľovej skupiny o neziskové organizácie, obce, mikroregióny. Aktuálna podoba mikropôžičkového programu MPP je nasledovná:

- Druh mikropôžičiek v rámci MPP:
 - individuálne mikropôžičky.
- Cieľová skupina MPP:
 - malí podnikatelia na vidieku,
 - obce, mikroregióny, občianske združenia a pod.
- Výška pôžičky v rámci MPP:
 - výška mikropôžičky je stanovená v rozmedzí 30 000 až 200 000 Sk.
- Splatnosť pôžičky:
 - 6 až 24 mesiacov v závislosti od výšky mikropôžičky.
- Splácanie pôžičky:
 - na základe dohody (po odsúhlasení komisie),
 - mesačne, ročne, jednorázovo.
- Spôsob čerpania mikropôžičky v rámci MPP:
 - 1 tranža vyplatená po schválení mikropôžičky Mikropôžičkovou komisiou, po podpísaní zmluvy a predložení potrebných dokumentov.
- Zabezpečenie mikropôžičky v rámci MPP:
 - zabezpečenie do výšky 100% istiny, 2 ručiteľia,
 - notárska zápisnica.

- Poplatky:
 - za vyhotovenie notárskej zápisnice.
- Odklad splátok:
 - 3 – 6 mesiacov,
 - počas doby odkladu splátok pôžičky nie je odpustený úrok z pôžičky a jeho výšku za obdobie odkladu splatí dlžník spolu s prvou splátkou úveru.
- Úroková miera:
 - 8 – 12% p.a.
- Sankcie:
 - v prípade oneskoreného zaplataenia splátky sa dlžník zaväzuje uhradiť zmluvnú pokutu z omeškania vo výške 0,1% z dlžnej čiastky za každý deň omeškania splátky pôžičky,
 - pri nesplácaní pôžičky VOKA postupuje podľa príslušných ustanovení Občianskeho a Obchodného zákonníka.
- Predčasné splácanie:
 - dlžník má právo splácať pôžičku predčasne, pričom mu však nevzniká nárok na zníženie výšky úroku.
- Prístup k ďalším zdrojom VOKA:
 - dlžníci, ktorí splácajú pôžičku v dohodnutých termínoch a výške majú po jej splatení jednoduchší prístup k ďalším finančným zdrojom poskytovaným VOKA. Dlžník môže získať ďalšie finančné prostriedky od VOKA až po splatení celej výšky pôžičky a úrokov.
- Kritériá pridelenia mikropôžičky v rámci MPP pre podnikateľov:
 - predloženie žiadosti o poskytnutie mikropôžičky,
 - oprávnenie na podnikanie,
 - vypracovanie, predloženie a obhájenie vlastného životaschopného podnikateľského plánu (zohľadnené sú – originalita nápadu, odôvodnenie potreby pre rozvoj komunity, udržateľnosť podnikateľskej aktivity, skúsenosti v danej oblasti podnikania, reálnosť zámeru a trhové zmysľanie žiadateľa),
 - účel použitia zdrojov nie je v rozpore s verejným poriadkom a morálkou,

- klient nemá záväzky po lehote splatnosti voči daňovému úradu, colnému úradu, úradu práce, zdravotným poisťovňam ani sociálnej poisťovni, čo doloží čestným vyhlásením,
- schopnosť zaručiť sa za prijatú mikropôžičku podľa podmienok stanovených OZ VOKA,
- VOKA si vyhradzuje právo overiť si bonitu, dôveryhodnosť klienta.
- Špecifiká MP fondu pre začínajúcich podnikateľov:
 - banky neposkytujú mikropôžičky začínajúcim podnikateľom na podnikateľskú činnosť, ak títo nemajú za sebou históriu, resp. dobré hospodárske výsledky (zisky),
 - potreba podporných nástrojov (odklad splátok, poradenstvo, monitoring).
- Slabé stránky MPP:
 - snaha o elimináciu úverov poskytnutých neplatičom (predloženie podnikateľského plánu a obhajoba podnikateľského plánu pred mikropôžičkovou komisiou) predlžuje proces prideľovania MP,
 - nedostatočné zdroje na poskytovanie vyšších mikropôžičiek, o ktoré majú žiadatelia prednostný záujem,
 - nevyhnutnosť neustále kontrolovať finančné toky (kontrola splátok meškajúcich klientov a klientov – neplatičov) zvyšuje náklady organizácie,
 - nedostatočná schopnosť vypracovať podnikateľský plán, ktorý je nevyhnutným predpokladom získania mikropôžičky.

Mikropôžičky OZ VOKA

- Mikropôžičkový program MPP:
 - vznik: 1999 v spolupráci s USAID,
 - počiatkové portfólio: 10 000 USD (420 000 Kčs),
 - súčasné portfólio: 2 419 523 Skk,
 - celoslovenská pôsobnosť,
 - počet rozdanych MP od apríla 1999: 336 MP,
 - zdroje základného kapitálu: USAID, Tatra banka, Open Society Foundation, program TRUST.

- Mikropôžičkový fond v rámci projektu „Služby zamestnanosti pre mladých ľudí na vidieku“:
 - donor projektu: Nadácia Unidea – UniCredit Foundation, Milano, Italy,
 - čas realizácie: apríl 2004 – marec 2006,
 - územná pôsobnosť: BB kraj,
 - pridelených MP v hodnote 2 110 000,- Skk,
 - priemerná výška vyplatených MP: 70 333,- Skk,
 - počet pridelených MP: 30,
 - podporné programy,
 - motivačné a nadstavbové kurzy podnikania,
 - on job trainingy,
 - individuálne poradenstvo (kariérne poradenstvo).
- Mikropôžičkový fond v rámci projektu „Vidiecky rozvoj a mikropôžičky v Poľsku a na Slovensku – interregionálny projekt“
 - donor projektu: Nadácia Unidea – UniCredit Foundation, Milano, Italy,
 - čas realizácie: máj 2006 – október 2007,
 - územná pôsobnosť: severné okresy BB kraja a ZA kraja,
 - pridelených MP v hodnote 2 220 000,- Skk,
 - priemerná výška MP: 116 000,- Skk,
 - počet pridelených MP: 19,
 - podporné programy:
 - motivačné a nadstavbové kurzy podnikania,
 - pracovné stáže – praxe,
 - individuálne poradenstvo (kariérne poradenstvo).
- Rok 2008:
 - pridelených MP v hodnote 1 270 000,- Skk,
 - priemerná výška MP: 158 750,- Skk,
 - počet pridelených MP: 8,
 - hľadanie možností financovania aktívnej práce v teréne (kariérne poradenstvo), vďaka ktorej sa mnoho klientov dozvedelo o možnostiach financovať nádejné podnikateľské zámery, ktoré majú perspektívu udržateľnosti, a tým znižovať mieru nezamestnanosti na vidieku.

- Štruktúra klientov MP fondu:
 - Podľa pohlavia
 - ženy: 53 %
 - muži: 47%
 - Podľa zamestnanosti
 - nezamestnaný – začínajúci podnikateľ : 40%
 - zamestnaný – začínajúci podnikateľ : 12%
 - podnikateľ – menej ako 1 rok : 40%
 - podnikateľ – viac ako 1 rok : 40%
 - Podľa oblasti podnikania
 - maloobchod : 40 %
 - poľnohospodárstvo : 3 %
 - poradenstvo : 20 %
 - remeslná výroba : 10 %
 - služby : 24 %
 - sprostredkovanie : 3 %
- Bariéry dopytu po MP:
 - averzia Slovákov k pôžičkám,
 - nedostatočná výška ponúkaných MP pre klienta,
 - nedostatočne premyslená podnikateľská myšlienka, konkurenčná výhoda a postup realizácie podnikateľskej myšlienky,
 - problémy s vypracovaním podnikateľského plánu, najmä jeho finančnej časti,
 - problémy so získaním ručiteľov – spoludlžníkov žiadateľmi,
 - rastúca konkurencia:
 - príspevok na prevádzkovanie SZČO, ÚPSVaR,
 - komerčné úverové produkty (banky, nebankové inštitúcie).

METODY ROZVOJE VENKOVA

Klíčové faktory úspěchu místních akčních skupin | Tomáš Havránek, CpKP západní Čechy

Následující text se zabývá problematikou uceleného a udržitelného rozvoje venkovského prostoru na principech partnerské spolupráce mezi aktéry z různých společenských skupin a různých oborů činnosti. Na použití metody LEADER, jejímž hlavním přínosem je stimulace místního rozvoje přístupem „zdola – nahoru“, se venkovské regiony v České republice mohly připravovat od roku 2002 v rámci Programu obnovy venkova. Její praktické uplatnění pak přinesly národní programy LEADER ČR počínaje rokem 2004, a zejména program LEADER+ realizovaný v rámci Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství spolufinancovaného Evropskou unií. Metoda LEADER je vnímána jako podstatný nástroj, pomocí kterého mohou venkovské oblasti dosáhnout konkurenceschopnosti, soudržnosti a přiblížit se k trvale udržitelnému životu.

Základním nástrojem metody LEADER je místní akční skupina (MAS). Ta je tvořena místními aktéry na principu partnerství soukromé a veřejné sféry. Typicky tak místní akční skupiny sdružují zástupce samospráv a dalších veřejných institucí, podnikatele a nestátní neziskové organizace. Není však ojedinělým, a přitom velmi pozitivním, jevem, že členy MAS jsou také aktivní občané. Tato mezisektorová a mezioborová partnerství mohou mít velký potenciál úspěšně se podílet na strategickém plánování rozvoje venkova při zachování respektu k rozmanitosti jednotlivých regionů. Mají-li k dispozici finanční prostředky na realizaci svých strategií a dokáží-li je hospodárně využívat, mohou významně ovlivnit rozvoj regionu. Místní akční skupiny se tak v současné době stávají důležitými aktéry na poli rozvoje venkovského prostoru. Postupně začínají plnit také funkce, které nejsou přímo spojeny s pouhou distribucí dotačních prostředků subjektům, které působí v územích, kde místní akční skupiny operují. MAS se stávají aktivní součástí společenského a kulturního prostředí regionu.

Pro úspěch politik rozvoje venkova je nezbytnou podmínkou silná občanská společnost. Z toho důvodu je jedním z úkolů MAS zajistit, aby do procesu rozvoje regionu byl zapojen co největší počet klíčových aktérů v dané venkovské oblasti. Právě na takové

funkce se kromě uplatňování metody LEADER zaměřuje projekt „Klíčové faktory úspěchu místních akčních skupin“, jehož hlavním cílem je pilotní srovnání dopadů činnosti vybraných místních akčních skupin na území, ve kterých působí, a vyhodnocení úspěšnosti jejich aktivit. Výsledkem projektu bude vytvoření metodiky k hodnocení efektivity činnosti MAS. Tato metodika odpoví na otázky, zda MAS přistupuje správně k problémům, které na svém území zjistila, zda dobře komunikuje s partnery na svém území a pomáhá dalším podnikatelům, nestátním neziskovým organizacím a obcím v jejich rozvoji. Její součástí bude také checklist, který budou moci použít místní akční skupiny k hodnocení vlastní činnosti. Realizace projektu končí v prosinci 2008 a je podporována Ministerstvem pro místní rozvoj na základě výsledků veřejné soutěže ve výzkumu a vývoji v rámci programu WD – výzkum pro řešení regionálních disparit.

Na realizaci projektu se podílí 6 MAS z Čech a Moravy. Při jejich výběru byl kladen důraz jak na geografickou polohu, různou velikost území a počet obyvatel, ve kterých MAS působí, tak na množství realizovaných programů (LEADER ČR 2004 – 2006, LEADER+). Do projektu jsou zapojeny tyto místní akční skupiny:

Český Západ – Místní partnerství | Plzeňský kraj
 Kyjovské Slovácko v pohybu | Jihomoravský kraj
 Pobeskydí | Moravskoslezský kraj
 Posázaví | Středočeský kraj
 RP Regionu Hranicko | Olomoucký kraj
 MAS Vltava | Jihočeský kraj

Na příkladu těchto MAS je zkoumáno, jakým způsobem identifikují hlavní problémy na svém území, jak na ně reagují a jak se chovají k subjektům, které předkládají žádosti o podporu svých záměrů. Dále je zkoumáno, jak místní akční skupiny přispívají k rozvoji území nad rámec programu LEADER. Po provedení srovnávací analýzy těchto MAS bude vytvořen návrh kritérií pro hodnocení efektivity činnosti MAS.

Kriteria hodnocení se budou týkat čtyř hlavních oblastí, které by měla dobře fungující MAS při své činnosti zohlednit. První oblast je popsána tezí „MAS kvalifikovaně identifikuje problémy a možnosti území, na kterém působí a na základě jejich vyhodnocení stanovuje strategii rozvoje tohoto území.“ Zde se zabýváme zejména strategickými dokumenty MAS a jejich vazbou na nadřazené i podřazené rozvojové dokumenty týkající se regionu a způsobem jejich přípravy, tzn. mírou zapojení důležitých aktérů, mírou

zapojení veřejnosti do procesu zpracování a projednání strategických dokumentů. Dalším prvkem, který je zkoumán, je funkce SWOT analýzy jako standardního nástroje strategického plánování. V neposlední řadě se také zaměřujeme na kvalitu komunikace mezi managementem MAS a jejími členy na jedné straně a mezi MAS a dalšími nečlenskými subjekty na území na straně druhé.

Druhou hlavní oblast, ve které hodnotíme činnost MAS, můžeme popsat tezí „MAS při své činnosti vhodně pracuje s potenciálem, který se v území nabízí. Kromě přerozdělování finančních prostředků z programů typu LEADER realizuje i další projekty, které naplňují priority strategie.“ V této oblasti je vhodné věnovat pozornost managementu místní akční skupiny – jeho profesionalitě, kapacitám, zkušenostem, dlouhodobé udržitelnosti. Dále je v této souvislosti potřeba věnovat se základní činnosti, kvůli které MAS vzniká, a to je přerozdělování finančních prostředků z dotačních programů typu LEADER. Zde se dotýkáme zejména nastavení mechanismů distribuce peněz (způsob výběru podporovaných projektů, postavení žadatelů, apod.) a míry a kvality asistence, která je poskytována potenciálním žadatelům, ale i realizátorům projektů. Protože místní akční skupiny v současnosti přijímají také další funkce nad rámec tzv. „grantování“ jak je popsáno v úvodu, hodnotíme v této oblasti také činnost MAS mimo programy typu LEADER. Tato činnost může sahát od pořádání drobných kulturních akcí přes odbornou seminární a vzdělávací činnost až ke komerčním aktivitám, které se významně podílejí na zvyšování podílu samofinancování MAS.

Ve třetí oblasti jsme se zaměřili na otevřenost místní akční skupiny. Prvky, které zde hodnotíme shrnuje teze „Aktivity MAS probíhají v kooperaci místních aktérů na základě principů partnerství. MAS informuje o své činnosti a o dění na území, kde působí. Je buditelem společenského a kulturního života regionu.“ V této oblasti hovoříme zejména o možnostech členství v MAS, o právech a povinnostech členů, o pravomocích jednotlivých orgánů. Také rozebíráme způsoby, jakými MAS využívají média k informování o své činnosti (regionální periodika, internet, e-televíze, televize, rádia, ...) a hodnotíme účast managementu MAS na společenském životě regionu.

Poslední oblast se týká spolupráce a přenosu zkušeností mezi MAS a dalšími MAS v ČR i v zahraničí, ale také mezi MAS a jinými subjekty uvnitř i vně jejího území. Oblast je popsána tezí „MAS získává a přenáší zkušenosti s prací ve venkovském prostoru, a to na regionální, národní i mezinárodní úrovni.“

Na základě návrhu kritérií pro hodnocení efektivity činnosti MAS, jehož obecný rámec byl představen v předchozím textu, bude vytvořen checklist pro (sebe)hodnocení efektivity činnosti MAS a doprovodná metodika k jeho použití. Tyto výstupy budou určeny zejména místním akčním skupinám a veřejným institucím.

V závěru bych čtenáře rád upozornil, že informace obsažené v předešlém textu jsou pouze dílčími výstupy projektu a v průběhu řešení se ještě mohou změnit.

Klíčové faktory úspěchu MAS

Tomáš Havránek,
CpKP západní Čechy

PREZENTACE

esf

Základní údaje o projektu

- Doba řešení: 1. 4. 2007 – 31. 12. 2008;
- cíl projektu:
 - srovnat dopady činnosti vybraných MAS na území, ve kterém působí,
 - vyhodnotit efektivitu činností MAS,
 - zpracovat obecně platnou metodiku hodnocení činnosti MAS.

Realizace projektu je umožněna díky podpoře Ministerstva pro místní rozvoj v rámci programu Výzkum pro řešení regionálních disparit.

Zúčastněné MAS

- Název MAS | kraj:
 - Český Západ – Místní partnerství | Plzeňský,
 - Kyjovské Slovácko v pohybu | Jihomoravský,
 - Pobeskydí | Moravskoslezský,
 - Posázaví | Středočeský,
 - RP Regionu Hranicko | Olomoucký,
 - MAS Vltava | Jihočeský.

Postup řešení projektu

- Sběr dat:
 - zjištění sociální, ekonomické a demografické situace území MAS (veřejně přístupná statistická data),
 - studium strategických dokumentů MAS,
 - dotazníkové šetření,
 - rozhovor s managementem MAS, žadateli a obyvateli území.
- Vyhodnocení dat:
 - porovnání zjištěného stavu území (jeho problémů) s činností MAS,
 - porovnání návrhů intervencí ze strategických dokumentů s vybranými projekty,
 - vyhodnocení aktivit MAS mimo programy LEADER,
 - porovnání přístupů jednotlivých MAS,
 - nalezení společných prvků (dobré praxe).

- Metodika hodnocení činnosti MAS:
 - na základě identifikovaných příkladů dobré praxe bude zpracován:
 - hodnotící dotazník,
 - metodika postupu hodnocení efektivity činnosti MAS.
 - Výsledkem bude:
 - metoda (sebe)hodnocení činnosti MAS použitelná i na další MAS v ČR.
 - Výsledky budou určeny:
 - MAS,
 - veřejným institucím.

Modelový příklad „dobré MAS“ (hlavní teze)

- MAS kvalifikovaně identifikuje problémy a možnosti území, ve kterém působí, a na základě jejich vyhodnocení stanovuje strategii rozvoje tohoto území:
 - strategické dokumenty,
 - SWOT analýza,
 - komunikace.
- MAS při své činnosti vhodně pracuje s potenciálem, který se v území nabízí. Kromě přerozdělování finančních prostředků z programů typu LEADER realizuje i další projekty, které naplňují priority strategie:
 - management MAS,
 - přerozdělování dotací a aspekt partnerství v projektech,
 - vlastní činnost MAS.
- Aktivity MAS probíhají v kooperaci místních aktérů na základě principů partnerství. MAS informuje o své činnosti a o dění v území, ve kterém působí. Je buditelem společenského a kulturního života regionu:
 - otevřenost MAS,
 - média a informace,
 - účast na kulturním a společenském životě.
- MAS získává a přenáší zkušenosti s prací ve venkovském prostoru, a to na regionální, národní i mezinárodní úrovni:
 - spolupráce s dalšími MAS,
 - partnerství s jinými subjekty uvnitř i vně regionu.

Benchmarking venkova, účinný prostředek pro hodnocení rozvoje mikroregionů | Mgr. Ivo Škrabal, CpkP střední Morava

Mikroregiony jsou sdružením obcí s různou právní formou subjektivitou (s různou formou právní subjektivity). Jejich cílem je společný rozvoj území vymezeného společným katastrálním územím jednotlivých členských obcí. Mikroregiony mají formálně ustanoveny volené orgány, které se podílejí na strategickém plánování a realizaci jednotlivých aktivit a projektů. Charakter spolupráce je dán funkčními vazbami a specifikami regionu. Jejím smyslem je především společné prosazování zájmů obcí a místních komunit s cílem dosáhnout změn.

V současnosti působí v ČR cca 500 takto definovaných mikroregionů a cca 150 místních akčních skupin.

Z hlediska právní subjektivity se mohou obce sdružovat do těchto právních forem:

- DSO (dobrovolné svazky obcí) podle Zákona o obcích 128/2000 Sb.,
- Smlouva o sdružení podle §829 Obč. zákoníku, volné sdružení na základě prohlášení starostů obcí.
- Sdružení právnických osob dle ustanovení § 20 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, zájmové sdružení právnických osob.
- Občanská sdružení dle zákona č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů.
- Obecně prospěšné společnosti dle zákona 248/1995 Sb. o obecně prospěšných společnostech.
- Jiná právní forma (dle zvláštních zákonů – zákon č. 227/1997 Sb., nadační zákon, obec jako společník a. s. či spol. s r. o.).
- Bez právní subjektivity – čistě dobrovolná spolupráce.

V současné době převažuje z hlediska sdružených obcí nejčastěji forma „Dobrovolných svazků obcí“ a u místních akčních skupin právní forma občanských sdružení či obecně prospěšných společností.

Důvod spolupráce?

Obce spojuje do mikroregionů či MAS především společný zájem obecného rozvoje území, nebo jsou naopak zakládány monotematicky, například kvůli vybudování ČOV, kanalizace nebo plynofikace (jedná se však o stále menší část těchto subjektů, které

po dokončení jednorázového úkolu spolupráci ukončí, nebo na tomto základě stává sdružené obce svoji další spolupráci).

Mikroregiony a místní akční skupiny (MAS) vznikají nejčastěji jako seskupení obcí kolem přirozeného centra, jde obecně o jakási spádová území. Velikost mikroregionů je rozmanitá, přesto převažují uskupení do deseti tisíc obyvatel, naopak charakteristický rys pro místní akční skupiny je průměrná hodnota počtu obyvatel kolem 30 tisíc, ovšem tato proměnná v sobě skrývá velké rozdíly. Najdeme velké místní akční skupiny s více než padesáti obcemi a padesáti tisíci obyvateli, a naopak malé uskupení s počtem obyvatel okolo 10 tisíc. Vznik, velikost i charakteristiku území místních akčních skupin – tzv. MAS totiž jasně determinoval program LEADER.

Co je to management rozvoje?

Pod tímto pojmem je nutné vnímat jak organizační strukturu mikroregionu, tak i metody, kterými jsou v mikroregionu iniciovány a realizovány aktivity/projekty, stejně jako vyhodnocování jejich činností z hlediska dopadů na udržitelný rozvoj území.

Ideální a správně fungující management rozvoje mikroregionů plní koordinační, iniciační, strategické a výkonné funkce.

Řízení rozvoje mikroregionů je jednou z nejdůležitějších složek managementu rozvoje, která je většinou odvozena od formální struktury mikroregionu formulované v zakládacích smlouvách či stanovách. Jsou jimi zpravidla valná hromada nebo shromáždění, předseda a místopředseda, revizní či kontrolní komise, popřípadě rada mikroregionu, která je výkonným orgánem svazku, nebo programový výbor u místních akčních skupin. Kromě těchto orgánů stanovených zakladatelskými listinami ovšem mikroregiony využívají struktur doplňkových, které jim usnadňují řízení rozvoje mikroregionu. Jsou to například porady starostů, které se scházejí mezi zasedáními valné hromady, nebo pracovní skupiny organizované ke specifickým problémům, atd.

Management rozvoje tedy lze v ideálním stavu charakterizovat následujícími složkami:

- Strategická – orgány dané oficiálními dokumenty a zakládající listinou (valná hromada, rada, apod.).
- Výkonná – zajišťující a zodpovídající za rozvoj daného území (předseda, místopředseda).
- Koordinační – doplňkové struktury mikroregionu podléhající kontrole oficiálních orgánů MR (pracovní skupiny, servisní organizace, manažeři).
- Iniciační – struktura širší kooperace různých subjektů či jednotlivců při dlouhodobém plánování a realizaci aktivit (NNO, podnikatelé, veřejnost).

Profesionalizace mikroregionů je však úzce svázána s interním zajištěním „každodenní agendy rozvoje území“, tj. se zaměstnanci za ně odpovědné. Personální kapacity mikroregionů nemůžeme považovat za příliš potěšující, pokud budeme považovat mikroregiony a MAS za jeden ze základních zprostředkujících subjektů rozvoje venkovského prostoru. Stále je málo vyškolených a informovaných „profesionálních“ pracovníků, tzv. manažerů venkova, kteří jsou přímo vázáni na konkrétní region a mohou tak včas reagovat na potřeby rozvoje, a to nejen formou přípravy a realizace konkrétních projektů.

Zaměstnanci mikroregionů jsou vždy ve specifickém postavení závislém na jednotlivých typech managementu rozvoje.

Různé typy managementu rozvoje také kladou různý důraz na jednotlivé složky managementu rozvoje:

- Svazek obcí (DSO) = silná formální složka.
- Management mikroregionu prostřednictvím městského úřadu (ORP) = silná koordinační složka.
- Místní akční skupiny (MAS) = převažuje iniciační složka managementu.

Projekt „Benchmarking venkova – Zkvalitňování managementu mikroregionů jako nástroje pro řešení regionálních disparit“

Podle hypotézy výzkumného projektu mikroregiony nemají a neznají nástroje pro zkvalitňování managementu rozvoje a neexistují "univerzální" nástroje pro srovnávání (benchmarking) práce mikroregionů a místních akčních skupin navzájem.

Projekt "Benchmarking venkova – zkvalitnění managementu mikroregionů jako nástroje řešení regionálních disparit", navazuje na výsledky projektu Centra pro komunitní práci střední Morava WB 17-04 "Výzkum zavádění managementu rozvoje jako nástroje zvyšování absorpční kapacity a úspor finančních prostředků v mikroregionech", které byly popsány v následujících publikacích, které jsou k dispozici v kancelářích ČPKP nebo na www.cpkp.cz:

- Mgr. Ivo Škrabal, Mgr. Dan Ryšavý, PhD., Výzkum zavádění managementu rozvoje jako nástroje zvyšování absorpční kapacity a úspor finančních prostředků v mikroregionech – Výzkum a analýza typologie managementu v mikroregionech Olomouckého a Zlínského kraje, Centrum pro komunitní práci, Olomouc, 2005, ISBN 80-86902-17-X, 46 s.

- Mgr. Ivo Škrabal, Ing. Svatava Nunvářová, Mgr. Josef Novák, RNDr. Viktor Třebický, PhD., Metodika zavádění managementu mikroregionu, Centrum pro komunitní práci, Přerov, 2006, ISBN 80-86902-39-0, 182 s.
- Mgr. Ivo Škrabal, Ing. Svata Nunvářová, Studie zvyšování absorpční kapacity a realizace úspor ve vybraných mikroregionech Olomouckého a Zlínského kraje, Centrum pro komunitní práci, Přerov, 2006, ISBN 80-86902-43-9, 135 s.

Cíle projektu „Benchmarking venkova“ jsou zkvalitňování a profesionalizace vybraných typů managementu rozvoje mikroregionů, kterými jsou:

- Svazek obcí (DSO).
- Management mikroregionu prostřednictvím městského úřadu (ORP) a MAS (místní akční skupiny).

Zkvalitňování managementu rozvoje mikroregionů je dosahován, prostřednictvím ekonomické studie možností zvyšování absorpční kapacity či realizace úspor. Dalším cílem projektu je šíření a zavádění indikátorů pro hodnocení efektivity managementu a udržitelného rozvoje mikroregionů do dalších mikroregionů v různých oblastech České republiky. Vytvořenou indikátorovou sadu pro hodnocení efektivity managementu mikroregionů je možné používat pro hodnocení úspěšnosti cílů činnosti a aktivit mikroregionů, např. pro hodnocení strategií, plánů, managementu atp.

Výzkum souběžně probíhá ve třech vybraných regionech soudružnosti tzv. NUTSII – Střední Morava (Olomoucký a Zlínský kraj), Střední Čechy (Středočeský kraj) a Severozápad (Ústecký a Karlovarský kraj).

Seznam použité literatury:

- Balek, Jan. Spolupráce obcí v rozvoji venkovských regionů (Olomoucký a Zlínský kraj), Diplomová práce, Česká zemědělská univerzita Praha, 2006.
- Nunvářová, Svatava. Rozvoj venkova. Brno: Ekonomicko-správní fakulta, Masarykova univerzita, 2007. 211 s. Vydání první. ISBN 978-80-210-4314-5.
- Škrabal, Ivo – Ryšavý, Dan. Výzkum zavádění managementu rozvoje jako nástroje zvyšování absorpční kapacity a úspor finančních prostředků v mikroregionech – Výzkum a analýza typologie managementu v mikroregionech Olomouckého a Zlínského kraje, Centrum pro komunitní práci, Olomouc, 2005, ISBN 80-86902-17-X, 46 s.
- Škrabal, Ivo – Nunvářová, Svatava. Výzkum managementu rozvoje v mikroregionech a MAS NUTS II střední Morava, střední Čechy a Severozápad, Výzkum a analýza typologie managementu v mikroregionech a MAS (Přehled výsledků dotazníkové šetření), Centrum pro komunitní práci, Šumperk, 2007.
- Škrabal, Ivo – Nunvářová, Svatava - Novák, Josef - Třebický, Viktor. Metodika zavádění managementu rozvoje mikroregionů. Přerov: Centrum pro komunitní práci (CpKP střední Morava), 2006. 130 s. Vydání první. ISBN 80-86902-39-0.
- Škrabal, Ivo – Nunvářová, Svatava. Studie zvyšování absorpční kapacity a realizace úspor ve vybraných mikroregionech Olomouckého a Zlínského kraje. Přerov: Centrum pro komunitní práci (CpKP střední Morava), 2006. 135 s. Vydání první. ISBN 80-86902-43-9.

Benchmarking venkova – zkvalitňování managementu rozvoje mikroregionů

Ivo Škrabal
Konference Praha 5. 6. 2008
CpKP střední Morava

PREZENTACE

esf

Mikroregiony

- Definice:
 - sdružení obcí s různým typem právní subjektivity,
 - cílem je společný rozvoj území, který je vymezen společným katastrálním územím jednotlivých členských obcí,
 - stanovují volené orgány, které se podílí na strategickém plánování a realizaci jednotlivých aktivit a projektů,
 - smyslem spolupráce je především usilování o realizaci politických a ekonomických výhod, iniciace pozitivních růstových trendů, či minimalizace dopadů negativních jevů ve vývoji venkovských regionů. Charakter spolupráce je dán funkčními vazbami a specifikami regionu.
- Typologie mikroregionů:
 - právní subjektivita,
 - DSO (dobrovolné svazky obcí) podle Zákona o obcích 128/2000 Sb.,
 - smlouva o sdružení podle §829 Obč. zákoníku, volné sdružení na základě prohlášení starostů obcí,
 - sdružení právnických osob dle ustanovení § 20 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, zájmové sdružení právnických osob,
 - občanská sdružení dle zákona č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů,
 - obecně prospěšné společnosti dle zákona 248/1995 Sb. o obecně prospěšných společnostech,
 - jiná právní forma (Dle zvláštních zákonů – zákon č. 227/1997 Sb., nadační zákon, obec jako společník a. s. či spol. s r. o.),
 - bez právní subjektivity – čistě dobrovolná spolupráce.
- Důvod dobrovolné spolupráce:
 - vzniklé a fungující za účelem konkrétní investiční akce,
 - s cílem obecného rozvoje území specifikované ve strategickém plánu rozvoje.
- Poměr velikosti první největší a druhé největší obce MR:
 - sdružení menších obcí obklopující spádové centrum,
 - mikroregiony zahrnují více obcí přibližně stejné velikosti nebo významu.

Management rozvoje

- Definice managementu rozvoje mikroregionů:
 - organizační struktura mikroregionu,
 - metody, jakými jsou v mikroregionu iniciovány a realizovány aktivity/projekty,
 - vyhodnocení činnosti mikroregionu z hlediska jejich dopadů na rozvoj území.
- Typologie managementu rozvoje:
 - svazek obcí – samospráva,
 - management mikroregionu prostřednictvím městského úřadu (ORP),
 - MAS (místní akční skupina).
- manažer mikroregionu – zaměstnanec konkrétní obce:
 - (plný/částičný úvazek) manažer je zaměstnán na dobu určitou,
- manažer externí – na mandátní smlouvu:
 - jedná se často o manažery, kteří mají ve „své působnosti“ i více MR,
- externí firmy – smluvní vztah:
 - na realizaci konkrétních projektů, poradenství, příprava dalších převážně investičních projektů,
- kombinace předchozích variant:
 - sekretariát mikroregionu, projektově vázaný management.
- Složky managementu rozvoje mikroregionů:
 - strategická – orgány dané oficiálními dokumenty a zakládající listinou (valná hromada, rada, apod.),
 - výkonná – zajišťující a zodpovídající za rozvoj daného území (předseda, místopředseda),
 - koordinační – doplňkové struktury mikroregionu podléhající a kontrolované oficiálními orgány MR (pracovní skupiny, servisní organizace, manažeři),
 - iniciační – struktura širší kooperace různých subjektů či jednotlivců při dlouhodobém plánování a realizaci aktivit (NNO, podnikatelé, veřejnost).
- Různé typy managementu rozvoje = různý důraz na jednotlivé složky managementu rozvoje:
 - Svazek obcí (DSO) = silná formální složka,
 - management mikroregionu prostřednictvím městského úřadu

- (ORP) = silná koordinační složka,
 - Místní akční skupiny (MAS) = převažuje iniciační složka managementu.

Výzkum managementu rozvoje mikroregionů

- Výzkum zavádění managementu rozvoje mikroregionů jako nástroje zvyšování absorpční kapacity a úspor finančních prostředků v mikroregionech;
- Benchmarking venkova – zkvalitňování managementu mikroregionů jako nástroje pro řešení regionálních disparit;
- Realizovány pro MMR:
 - Ad 1) program Výzkum pro potřeby regionů – v letech 2004 – 2006,
 - Ad 2) program Výzkum pro řešení regionálních disparit – v letech 2007 – 2010.
- Cíl projektu „Benchmarking venkova“:
 - zkvalitňování a profesionalizace vybraných typů managementu rozvoje mikroregionů,
 - benchmarking venkova – vytvoření vhodného nástroje (kriterií) pro hodnocení regionálního rozvoje.
- Současné aktivity – 2008:
 - výběr mikroregionů a MAS v NUTS II Střední Morava, Střední Čechy, Severozápad,
 - vývoj e-aplikace pro sledování a vyhodnocování zavedených indikátorů pro hodnocení efektivity managementu,
 - zavádění indikátorových sad do vybraných mikroregionů.
- Benchmarking venkova – indikátory hodnocení efektivity managementu mikroregionu:
 - jednotná sada indikátorů,
 - možnost kategorizace – definování indikátorů,
 - možnost srovnání x značná variabilita,
 - sledování trendu (i zpětně),
 - nenáročnost sledování – omezené finanční prostředky,
 - využitelnost – ne moc akademické.

- Co je to indikátor?
 - měřitelná a agregovaná informace, která má vztah k některému aspektu udržitelného rozvoje,
 - zjednodušuje informace o složitých jevech,
 - usnadňuje komunikaci.
- Indikátorová sada pro hodnocení managementu mikroregionu:
 - popisné (počet obyvatel, rozloha, land-use ...),
 - managementové (počet pracovníků, úspěšnost ...),
 - ekonomické (náklady, příjmy/výdaje, majetek ...).
 - Dopady:
 - cestovní ruch,
 - rozvoj místních podnikatelských aktivit,
 - ochrana místního životního prostředí,
 - místní infrastruktura.
- Důraz na management rozvoje mikroregionů.
 - Úkol:
 - posilování a hledání identity venkovských mikroregionů,
 - navyšování vlastních finančních prostředků mikroregionů,
 - profesionalizace a zavádění interního managementu mikroregionů,
 - závislost na dotacích a grantech,
 - aktivizace obyvatelstva – zvyšování identifikace,
 - koordinace řešení místních problémů – veřejná správa versus soukromá sféra.

Klíčové problémy

- Realizace úspor prostřednictvím mikroregionů – spolupráce obcí při společném nákupu služeb (odpadové hospodářství, poradenské služby) nebo při sdílení veřejných služeb (obecní policie, záchranný hasičský sbor);
- Financování mikroregionů – vlastní zdroje, které si mikroregiony vytváří, jsou v porovnání s rozpočty obcí nedostatečné a většinu financování projektů je založeno na externích dotačních prostředcích;
- Financování managementu mikroregionů – neexistence v jednoznačně cílené podpoře pro zavádění a stabilizaci managementu mikroregionů, pouze „vlaštovky“ (krajské prostředky pro management MAS);
- Překryv mikroregionů – členství obcí ve více mikroregionech, mnohdy málo logické územní celky, ve kterých se obcím špatně spolupracuje. Vyjasnění smyslu regionální spolupráce obcí.
 - 2 roviny:
 - dobrovolnost (obce mají dle zákona o obcích možnost dobrovolného sdružování v jednom či více svazcích či jiných typech sdružení) – zřetel na „řešení“ rozdílných rozvojových aktivit,
 - účelovost („honba“ za dotacemi) – např. program LEADER je způsob, jak zabránit „handlování“ s obcemi a kumulaci finančních prostředků „pro jen pár vyvolených“.
- Problémy mikroregionů a MAS – neexistence zálohového financování projektů a přemrštěně komplikovaný, striktní a neodůvodněně detailní propletenec pravidel a podmínek dotací;
- Vyhodnocování činnosti mikroregionů – nízká schopnost vyhodnocovat rozvojové aktivity, neexistence nástrojů – benchmarking venkova;
- Větší uplatnění principů LEADER – důraz na odpovědnost obyvatel mikroregionů za rozvoj svého vlastního území a kvalitní využití místních zdrojů;
- Příklady dobré praxe – jsou třeba k pozitivní motivaci představitelů mikroregionu posunout se od tradičního způsobu práce k novým přístupům a inovacím.

Shrnutí

- Zavádění, zkvalitňování a profesionalizace managementu rozvoje mikroregionů;
- Management rozvoje = nástroj pro snižování regionálních disparit;
- Benchmarking venkova – vytvoření vhodného nástroje (kriterií) pro hodnocení regionálního rozvoje;
- Budoucnost:
 - standardní metoda řízení mikroregionů ČR,
 - zavádění do dalších MR a MAS (benchmarking),
 - důkladnější spolupráce CpKP a UEP, rozdělení rolí,
 - přenos zkušeností ze zahraničí,
 - vznik „indikátorové burzy“.
- Informace k dispozici:
 - na internetových stránkách: www.cpkp.cz,
 - v publikaci „Výzkum zavádění managementu rozvoje jako nástroje zvyšování absorpční kapacity a úspor finančních prostředků v mikroregionech“ s podtitulem: Výzkum a analýza typologie managementu v mikroregionech Olomouckého a Zlínského kraje,
 - v metodice „Metodika zavádění managementu rozvoje mikroregionů“,
 - ve výzkumné zprávě „Studie absorpční kapacity a finančních prostředků v mikroregionech Olomouckého a Zlínského kraje“.

Rozvoj venkova a jeho klíčové aspekty

Ing. Svatava Nunvářová, MU Brno, Ekonomicko-správní fakulta

Rozvoj venkova je v současnosti často zmiňované a diskutované téma. Problémy, které jsou ve venkovském prostoru řešeny, vznikají v souvislosti s nízkou hustotou obyvatelstva a jeho podobnými potřebami, které mají obyvatelé měst. Otázky rozvoje venkova se dotýkají mnoha stránek každodenního života venkovského obyvatelstva, pro které je podstatné například to, jaká je v jejich obci vybavenost službami či technickou infrastrukturou, jaká je dopravní obslužnost do okolních sídel a další. Rozvoj venkova ovlivňuje do značné míry i metodologie vymezování vesnic či venkovských regionů. Tedy to, co je pod pojmem „venkov“ nakonec chápáno, neboť to může ovlivnit pravidla poskytování dotací pro toto území. Jedním z dotačních zdrojů určených pro venkov je Program obnovy venkova, který se snaží nejen zlepšovat podmínky života na venkově, ale také podnítit sounáležitost obyvatelstva s tímto prostorem. Dříve byl venkov velmi úzce spojován se zemědělstvím. Díky změnám, které v ekonomice proběhly však již zemědělství není převážnou ekonomickou činností, která zaměstnává venkovské obyvatelstvo. V souvislosti s touto změnou je diskutován i význam cestovního ruchu. Článek nalézá některé klíčové aspekty rozvoje venkova, potažmo venkovských obcí.

Dlouhý a složitý proces osídlování prostoru vedl k rozlišení základních typů sídel tak, jak je rozlišuje právě geografie sídel, tedy na městská a venkovská sídla. V návaznosti na toto členění se pak též rozlišují městské a venkovské regiony či městský a venkovský prostor. Při rozlišování venkovských a městských sídel vstupuje v pozornost též urbanizace.

Za urbanizaci lze označit proces, kdy se venkovské sídlo stává městským, přičemž roste příliv obyvatel z venkova do měst, zvyšuje se kyvadlový pohyb obyvatel z venkova a malých měst do měst velkých za prací, kulturou, vzděláním atd. Lze říci, že městská společnost je opakem společnosti venkovské. Oba tyto protipóly jsou úzce propojeny a vzájemně se ovlivňují, to je důvodem toho, proč je vymezování a hledání odlišností věnována pozornost.

Podle trendů vývoje urbanizace, kterou lze vyjádřit např. počtem obyvatel žijících ve městech (v ČR je tento ukazatel na úrovni cca 75 %), a podle nichž počet obyvatel žijících ve městech trvale roste, lze očekávat tento růst i nadále. Časem bude tedy téměř všechno obyvatelstvo žít ve městech. Pak lze vyslovit otázku, jaký má smysl rozvoj venkova a není-li vhodnější rozvíjet spíše města. Odpověď na tuto otázku nemusí být jednoznačná a lze ji spojit s ekonomickou úvahou, proč by měly být veřejné prostředky

směřovány do oblastí, které nereprezentuje většina obyvatelstva. Jako argument k těmto úvahám lze říci, že z historického pohledu města vznikala z vesnic. Jak však může vzniknout „kvalitní město“ ze zaostalé vesnice? Druhým z argumentů by měl být nikoliv počet obyvatel žijících na venkově, ale jeho rozloha. Když bude rozvoj venkova zanedbáván, může se to později projevit ve vzhledu krajiny mimo města. Tato krajina často slouží právě městskému obyvatelstvu k odpočinku a využívání volného času. Lze ji označit za zázemí města pro tyto aktivity. Proto by neměl být její stav ponechán svému osudu a měly by být vyvíjeny snahy o zachování krajiny a o podporu vhodných forem (např. udržitelných) jejího využívání.

Vymezovat venkov a vesnici (venkovskou obec) je možné na základě mnoha různých hledisek. V pracích zabývajících se problematikou venkova chybí jasné vymezení pojmu „venkov“, „venkovský prostor“, „venkovská obec“. Ve většině případů je vysvětlování těchto pojmů ne zcela přesné. Někdy je venkov představován jako určitá část krajiny s relativně nízkou hustotou obyvatelstva nebo s určitými specifickými sociálně-ekonomickými rysy. Pojem „venkov“ je většinou vnímán jako okrajová kategorie. Jeho definice je spíše vyjadřována negativně ve smyslu „neurbanizovaný“, „neaglomerovaný“, „opak města“ atp. Tato koncepční nejednotnost plyne ze složitosti celého systému venkova a ze silné diference jednotlivých venkovských prostorů ve světě. Obecně lze venkov definovat jako prostor, který zahrnuje jak krajinu, tak i venkovská sídla. Pojem venkov tedy integruje jak nezastavěné území, tak i zastavěné území malých sídel – vesnic. Venkov je kontinuálně vymezený prostor (Perlín R., 1998). Jiné pojetí říká, že je to souhrn katastrů venkovských obcí nebo podrobněji souhrn ploch zemědělské půdy, lesů, vodních ploch, intravilánů, venkovských sídel, polních cest a místních komunikací. Případně lze za venkovský prostor označit i území mimo měst (Majerová V., 2005, s. 39).

Při definici pojmu „venkovská obec“ lze narazit hned na několik problémů. Neujasněnost definice je důsledkem velké rozmanitosti co do velikosti, demografické i socioekonomické struktury venkovského sídla. Proto se lze často setkat s definicí venkovského sídla jako reziduální kategorie proti městu, tedy to, co není město nebo protiklad města. Toto vymezení vzniklo v dávných dobách, kdy byla města naprosto jasně vymezena hradbami. Se změnami urbanistických struktur sídel se města začala přirozeným způsobem rozšiřovat a přesné vymezení města a venkova se stíralo. Industriální urbanizace zásadně ovlivnila kvality sídelního, sociálního a životního prostředí vesnice. Tento vývoj má za důsledek nejasnosti hranice mezi městem a vesnicí. Jednotné, obecně platné vymezení venkovské obce (vesnice) je složitým metodologickým i metodickým problémem.

Rozdíl mezi městem a vesnicí lze obvykle bez problémů zjistit na základě několika charakteristických vlastností toho daného sídla. Má-li však dojít k porovnávání většího počtu sídel, je třeba použít metodiky založené na kvantitativních charakteristikách, ty pak mohou být vhodné i pro mezinárodní srovnávání. Mohou to být např. hustota zalidnění, počet obyvatel v sídle, vymezení administrativních jednotek, zaměstnanost obyvatelstva v sektorech ekonomiky atp.

Venkovské obce mají v současné době možnost využívat širokou škálu programů poskytujících prostředky pro jejich další rozvoj. Jak však bylo zjištěno (Brustmanová, 2008), významným zdrojem financování je právě Program obnovy venkova (dále jen POV). I přes to, že ve srovnání s prostředky, které do ČR plynou z EU, je POV relativně nevýznamným zdrojem, využívá jej ke svému financování převážná část vesnic a u vesnic o velikosti do 100 obyvatel je to někdy jediný využívaný dotační zdroj.

Zemědělství a lesnictví již dávno nejsou rozhodující ekonomickou činností venkova. Díky změnám, které prodělala struktura ekonomiky celé ČR již nelze venkov spojovat pouze se zemědělstvím a lesnictvím. I přes to, zde pracuje stále relativně významné množství venkovského obyvatelstva. Nicméně nižší příjmy v těchto odvětvích (oproti průměrným příjmům v ČR či oproti příjmům, které jsou v průmyslu) mohou způsobovat problémy v rozvoji venkova.

Cestovní ruch je jednou z oblastí, které jsou obcemi velmi často využívány k čerpání dotací z různých dotačních programů. Lze se domnívat, že je tomu tak proto, že obce jsou schopny se dobře shodnout na společných zájmech v této oblasti. Obce zřejmě vidí v této oblasti příležitost ke svému dalšímu rozvoji. A díky tomu je cestovní ruch jednou z nejčastěji uváděných priorit v rozvojových plánech obcí i mikroregionů. Nicméně přispívá k tomu i skutečnost, že tato oblast je v současnosti poměrně hojně podporována z mnoha různých zdrojů. A jak je známo, většinou není možné čerpat finance na oblast či projekty, které nemají oporu ve strategických či rozvojových dokumentech. Proto tuto oblast obce a mikroregiony neopomíjejí uvádět. Je třeba se však zamyslet nad tím, jestli je oblast cestovního ruchu skutečně vhodná pro všechny venkovské obce. Je reálné očekávat, že venkovské obce mají šanci na rozvoj právě díky této oblasti?

Odpověď lze nalézt například u vymezení, které definuje Vystoupil a kol. (2007: 36), kteří člení venkovskou krajinu podle podílu potenciálních rekreačních ploch na:

- horskou krajinu,
- venkovskou krajinu s velmi příznivými předpoklady pro cestovní ruch,
- venkovskou krajinu s průměrnými předpoklady pro cestovní ruch,
- venkovskou krajinu s minimálními předpoklady pro cestovní ruch,
- velkoplošné písčivcové útvary,
- urbanizované prostory.

Příčemž za nejvíce vhodný typ krajiny k rozvoji cestovního ruchu považují horskou venkovskou krajinu.

Pro to, aby mohla být na venkově rozvíjena oblast cestovního ruchu, je třeba mít vhodné podmínky. Žádný turista zřejmě nepojede na vesnici jen proto, že má rád venkov. Jeho očekávání budou vyšší. Aby do nějakého území turista přijel a případně se tam i zdržel, musí zde být k tomu vytvořeny vhodné předpoklady. Pokud budou odmyšleny vysloveně atraktivní venkovská prostředí, jako jsou právě už naznačovaná horská střediska, či areály s rozvinutým potenciálem památek, lázeňská střediska atp., pak by měly být odstraňovány překážky rozvoje venkovského cestovního ruchu, které spočívají např. ve špatném stavu objektů či v nedostatečné kvalifikaci pracovníků a podnikatelů, v nedostatku možností pro aktivní rekreaci či v nevhodné struktuře materiálně-technické základny.

Seznam použité literatury:

- Brustmanová, Jana. Program obnovy venkova a jeho význam pro vybrané obce nebo mikroregiony. Diplomová práce. Brno: ESF MU, 2008.
- Hudečková, Helena – Lošťák, Michal – Ševčíková, Adéla. Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2005. 189 s. ISBN 80-213-1413-3.
- Majerová, Věra. a kol. Český venkov 2005. Rozvoj venkovské společnosti. ČZU: Praha, 2005. 165 s. ISBN 80-213-1274-2.
- Nunvářová, Svatava. Rozvoj venkova. Brno: Ekonomicko-správní fakulta, Masarykova univerzita, 2007. 211 s. Vydání první. ISBN 978-80-210-4314-5.
- Perlín, Radim. Venkov, typologie venkovského prostoru. Ministerstvo vnitra: Praha, 1998. 20 s. Dostupný na [www < http://www.mvcr.cz/odbor/reforma/perlin.pdf >](http://www.mvcr.cz/odbor/reforma/perlin.pdf).
- Škrabal, Ivo – Nunvářová, Svatava – Novák, Josef – Třebický, Viktor. Metodika zavádění managementu rozvoje mikroregionů. Přerov: Centrum pro komunitní práci (CpKP střední Morava), 2006. 130 s. Vydání první. ISBN 80-86902-39-0.
- Škrabal, Ivo – Nunvářová, Svatava. Studie zvyšování absorpční kapacity a realizace úspor ve vybraných mikroregionech Olomouckého a Zlínského kraje. Přerov: Centrum pro komunitní práci (CpKP střední Morava), 2006. 135 s. Vydání první. ISBN 80-86902-43-9.
- Vystoupil, Jiří – Holešinská, Andrea – Kunc, Josef – Šauer, Martin. Návrh nové rajonizace cestovního ruchu ČR. 1. vyd. Brno: ESF MU, 2007. 98 s. ISBN 978-80-210-4263-6.

Rozvoj venkova a jeho klíčové aspekty

Ing. Svatava Nunvářová,
MU Brno, Ekonomicko-správní fakulta

PREZENTACE

esf

Základní pojmy a způsoby vymezení venkova

- Typy sídel: městské a venkovské;
- Urbanizace:
 - venkovské sídlo se stává městským,
 - dochází k relativní koncentraci obyvatelstva (a tím i jeho aktivit) v území do měst,
 - roste příliv obyvatel z venkova do měst, zvyšuje se kyvadlový pohyb obyvatel z venkova a malých měst do měst velkých za prací, kulturou, vzděláním atd.

Základní používané pojmy a hranice venkova

- Venkov a venkovské sídlo;
- Kritéria vymezení:
 - urbanistické,
 - architektonické,
 - sociální,
 - ekonomické,
 - historické a administrativní,
 - krajinářské.

Kritéria využívaná pro srovnávání

- Hustota obyvatelstva;
- Počet obyvatel;
- Statut sídla;
- Zaměstnanost v sektorech;
- Kombinace předchozího.

Zemědělství a lesnictví ve vztahu k venkovu

- Historický exkurz;
- Současná situace:
 - již není chápána rovnost mezi venkovem a primárním sektorem,
 - počet pracovníků se neustále snižuje,
 - mzda je zde nižší než mzda průměrná,
 - obce vlastní cca 16 % výměry lesů v ČR (nepříznivá struktura).
- Multifunkční zemědělství a lesnictví.

Venkov a cestovní ruch

- Cestovní ruch je jednou z nejčastěji uváděných oblastí dalšího rozvoje venkova.
- Je cestovní ruch vhodný pro všechny venkovské obce?
- Jaké podmínky je třeba vytvořit?

V čem spatřovat rozvoj venkova (vesnice)?

- Pohled obyvatele:
 - špatná dopravní dostupnost (nutnost dojíždět, noční spojení, odříznutí od světa),
 - nezaměstnanost, nedostatek pracovních příležitostí,
 - možnosti společenského a kulturního vyžití,
 - špatná vybavenost (obchody, zásobování, služby, infrastruktura),
 - klidné bydlení, tiché prostředí, blízkost přírody,
 - mezilidské vztahy,
 - bezpečnost.
- Pohled starosty:
 - bydlení,
 - podnikání,
 - zemědělství,
 - cestovní ruch,
 - pracovní příležitosti, infrastruktura,
 - vybavenost, kulturní život,
 - dopravní obslužnost.

VÝMĚNA ZKUŠENOSTÍ S OBNOVOU, RESP. ROZVOJEM VENKOVA

Obsahem této kapitoly je shrnutí výstupů z panelové diskuse, která proběhla v odpolední části konference. Panelová diskuse obsahovala tato témata:

- financování rozvoje venkova,
- hodnocení efektivity činnosti místních akčních skupin,
- fungování národních organizací rozvoje, resp. obnovy venkova.

Panel č. 1 – financování rozvoje venkova

Diskusní panel „Financování rozvoje venkova“ zachytil podněty, které navazovaly na téma mikropůjčkových schémat podporujících ekonomický rozvoj venkova a na téma problematiky finančních podpor rozvoje venkova.

Diskuse, která proběhla, reagovala jednak na dopolední blok Podpora zaměstnanosti na venkově a dále na příspěvek paní Emílie Jányové Lopušníkové z Vidiecké organizácie pre komunitné aktivity, který tento diskusní panel zahájil (viz kapitola Podpora zaměstnanosti na venkově). Ve svém příspěvku přednášející představila již zavedený slovenský mikropůjčkový model.

Tento model vznikl v roce 1999 ve spolupráci s Americkou agenturou pro mezinárodní rozvoj (USAID) a za dobu své existence udělil 136 úvěrů (především na území Banskobystrického kraje, kde byl program zahájen). Důležitým prvkem programu je zajišťování profesionálního finančního poradenství, které pomáhá zvyšovat účinnost poskytnutých peněžních podpor. Počáteční nedůvěra slovenských podnikatelů k mikropůjčkám, založená hlavně na odmítání jakéhokoliv zadlužování se a na neschopnosti podnikat s dostatečně propracovanou strategií rozvoje, se během let existence programu rozpustila a žadatelé v současnosti sami projevují zájem o tuto možnost financování svých záměrů.

V letech 2004 až 2006 nabídl mikropůjčkový fond v rámci projektu „Služby zaměstnanosti pro mladých lidí na vidieku“ zájemcům z Banskobystrického kraje 30 úvěrů v celkové výši 2 110 000 Skk. V letech 2006 až 2007 byl zřízen v rámci projektu „Vidiecky rozvoj a mikropôžičky v Poľsku a na Slovensku – interregionálny projekt“ mikropůjčkový fond a umožnil zájemcům ze severních okresů Banskobystrického kraje a Žilinského kraje získat 19 úvěrů v hodnotě 2 220 000 Skk.

Překvapivou a všemi účastníky panelu vítanou informací bylo, že mikropůjčky (průměrně ve výši 150 000 Sk v roce 2008) nejsou přidělovány jen venkovským podnikatelům, ale i menším obcím, které mají problémy s předfinancováním svých projektů nebo které čekají na proplacení nákladů projektu z Evropských zdrojů.

Během následující diskuse se účastníci panelu shodli v tom, že zavedení mikropůjček by bylo vhodným a přínosným doplněním dotačních programů pro venkov.

Dalším závěrem tohoto panelu bylo, že ekonomickému rozvoji venkova by pomohlo vytvoření zázemí pro existenci kariérních a finančních poradců pro potřeby začínajících venkovských podnikatelů či nezaměstnaných. Právě kombinace poskytování mikropůjček a poradenství zaměřeného na zahájení podnikání zaručuje větší efektivitu vynaložených finančních prostředků. Podpořené podnikatelské záměry jsou konzultované s odborníkem. Začínající podnikatel má možnost zaškolení v daném oboru a zjištění skutečné poptávky po svém záměru. Výsledný podnikatelský záměr tak odpovídá potřebám a poptávce budoucích zákazníků a má větší naději na úspěch a dlouhodobé trvání.

Panel č. 2 – hodnocení efektivity činnosti místních akčních skupin

Účastníci panelu Hodnocení efektivity činnosti místních akčních skupin a mikroregionů se shodli na tom, že je třeba provádět hodnocení činnosti MAS a mikroregionů, protože poskytuje možnost zlepšit jejich činnost a získat nové zkušenosti. Hodnocení by mělo probíhat na třech úrovních:

- porovnání výsledků činnosti s plánovanými cíli,
- porovnání se s ostatními na základě obecných kritérií,
- hodnocení z pohledu donora.

V rámci hodnocení činnosti MAS a mikroregionů by měla být sledována jak efektivita činnosti (provozně-organizační stránka), tak dopady této činnosti na území. Účastníci panelu by uvítali vytvoření nástroje pro sebehodnocení, ideálně ve formě webové aplikace, který by MAS či mikroregionu poskytl zpětnou vazbu o slabých a silných stránkách její činnosti a případně i doporučil, jak se dále rozvíjet.

Dále se v panelu diskutovala otázka ekonomické soběstačnosti MAS. Účastníci dospěli k závěru, že úspěšná MAS by měla být schopna se udržet, i když dotaci z Programu rozvoje venkova nedostane. LEADER by měl být chápán jako metoda práce,

ne jako finanční zdroj. Účastníci formulovali názor, že rozšíření grantových programů do dalších dotačních titulů mimo Program rozvoje venkova a následování příkladů ze zahraničí nabízejících financování managementu MAS z krajských, příp. jiných rozpočtů, by mohlo být jednou z cest k řešení.

Posledním tématem bylo prosazování zájmů MAS. Účastníci se shodli na tom, že je třeba se zapojovat do formálních i neformálních sítí NNO, zlepšit schopnosti MAS prezentovat výsledky činnosti a čerpat ze zkušeností dobré praxe ze zahraničí.

Panel č. 3 – fungování národních organizací rozvoje, resp. obnovy venkova

V rámci panelu „Fungování národních organizací rozvoje, resp. obnovy venkova“ bylo konstatováno, že na celostátní úrovni působí několik organizací (například SPOV a NS MAS), jejichž činnost se často překrývá. Bylo konstatováno, že by byla k prospěchu věci větší informovanost, lepší koordinace aktivit. Vazby vzniklé především na osobní rovině aktivních aktérů je třeba transformovat na obecnější úroveň institucí.

Velká část diskuse byla věnována připravované síti na podporu venkova. Očekávání této instituce je mezi aktéry rozvoje venkova velké. Bohužel v této oblasti existuje velký informační dluh ze strany ministerstva. Díky účasti zástupců ministerstva zemědělství byla část dohadů uvedena na pravou míru. Rozvedli nejpodstatnější téma diskuse týkající se průběhu vzniku a funkce celostátní sítě rozvoje venkova. Dále bylo řečeno, že na ministerstvu zemědělství probíhají intenzivní přípravy aktivit této sítě, která má být ustavena do konce roku 2008. Její činnost se má plně rozběhnout v roce 2009. Bude se nazývat Celostátní síť pro venkov. Koncept je před schválením a podíleli se na něm významní čeští i zahraniční odborníci. Během 2 – 3 měsíců bude koncept sítě včetně akčního plánu organizace představen a zveřejněn k diskusi.

Předpokládá se, že síť by zajišťovala naplňování integrovaného rozvoje venkova (např. zázemí pro budování absorpčních kapacit venkova; poradensko-servisní funkce) a podstatnou funkcí sítě by měla být role koordinátora informačních toků na místní, národní a mezinárodní úrovni a zajištění zpětné vazby EU ohledně její zemědělské politiky. Řídícím orgánem sítě bude Ministerstvo zemědělství ČR.

Edice venkov

Edice venkov se zařadila do vydavatelské činnosti občanského sdružení Centra pro komunitní práci (CpKP) v roce 2008. Jednotlivé publikace této edice jsou zaměřeny na různé oblasti a metody, které mají vliv na rozvoj resp. obnovu venkovského prostoru v České republice i v zahraničí.

Edice venkov je určena zástupcům státní správy, krajské i obecní samosprávy, venkovským NNO, manažerům mikroregionů i místních akčních skupin a venkovským podnikatelům. Pro všechny tyto subjekty se mohou stát publikace Edice venkov každodenním pomocníkem při řešení problematiky rozvoje jejich obcí a regionů.

V rámci edice dosud vyšlo:

- **Financování rozvoje venkova**
autoři: Petr Pelcl, Robert Zelenka, Tomáš Svoboda, Alena Lehmannová
Publikace poskytuje souhrnný přehled o formách a poskytovatelích podpory pro začínající i stávající podnikatele na venkově. Naleznete zde informace o obecné podpoře podnikatelům v nezemědělských oborech, o podpoře určené zemědělcům a ostatních zdrojích, ze kterých mohou podnikatelské subjekty čerpat.
- **Mikropůjčky**
Nový nástroj financování projektů na venkově
autoři: Petr Pelcl, Tomáš Svoboda, Jiří Prošek, Lukáš Heger
Cílem publikace je popsat úvěrové schéma drobných půjček pro podnikatele na venkově. Součástí textu je i analýza variant financování mikropůjčkového schématu a analýza právních omezení a rizik při založení a využívání schématu. Zajímavou kapitolou je i shrnutí zkušeností z poskytováním drobných úvěrů pro financování projektů na venkově z Polska a Slovenska. Úvěrové schéma je součástí systému podpory zaměstnanosti na venkově, který byl zpracován v rámci projektu „Podpora zaměstnanosti na venkově“.
- **Podnikání na venkově**
autor: Michal Švagerka
Publikace je určena jako doprovodný studijní materiál ke stejnojmennému kurzu, který vznikl v rámci projektu „Podpora zaměstnanosti na venkově“.

Tato publikace shrnuje v šestnácti kapitolách potřebné informace, které jsou základem pro Váš úspěšný vstup do podnikání. Definuje rizika, která jsou se startem podnikání spojena, a poskytuje doporučení, resp. návody pro řešení vybraných situací.

- **Vyhodnocení výzkumu stavu malého, drobného a středního podnikání na venkově**
autoři: Tomáš Svoboda
Publikace poskytuje ucelený obraz podnikání na venkově, který může být inspirací pro všechny organizace a instituce, které se problematikou venkova zabývají. Zprostředkovává výstupy výzkumu venkovského prostoru a jeho hlavním účelem bylo zjistit, jaké jsou problémy či perspektivy malého a středního podnikání na venkově. Výzkum byl jedním z podkladů pro tvorbu uceleného systému podpory podnikání ve venkovském prostoru. Tento systém spočívá v provázání úvěrového produktu pro podporu podnikatelských projektů a vzdělávání podnikatelů.

Publikace je možné objednat v Centru pro komunitní práci západní Čechy:

Kontaktní osoba: Alena Lehmannová

CpKP západní Čechy, Americká 29, 301 38 Plzeň

Telefon/Fax: 377 329 558

e-mail: alena.lehmannova@cpkp.cz

Kdo jsme?

CpKP je nezisková organizace, která poskytuje služby všem zájemcům z veřejné správy, občanských organizací a soukromého sektoru v následujících oblastech:

- účast veřejnosti a občanských organizací v rozvoji obcí, měst a krajů,
- místní udržitelný rozvoj,
- regionální politika Evropské unie a regionální rozvoj ČR,
- vzdělávání, podpora a posilování nestátních neziskových organizací.

Podrobnější informace naleznete na webových stránkách www.cpkp.cz.

Název: Venkov a jeho rozvoj. Sborník příspěvků z konference.

Vydavatel: Centrum pro komunitní práci, 2008

Autoři: Kolektiv autorů

Obálka a grafická úprava: J. Dientsbier

Tisk: PRIMAPRESS s.r.o.,

Náklad: 1000

Vydání: 1.

ISBN: 978-80-86902-69-2